

Satu Rämä

”TURVASSA ON PAREMMASSA”

Retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet ja
työntekijöiden käsitykset niistä
Savonlinna-Säämingin seurakunnassa

Opinnäytetyö
Matkailun koulutusohjelma

Toukokuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Opinnäytetyön päivämäärä 18.5.2010	
Tekijä(t) Satu Rämä		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Matkailu	
Nimeke ”TURVASSA ON PAREMMASSA” Retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet ja työntekijöiden käsitykset niistä Savonlinna-Säämingin seurakunnassa			
Tiivistelmä <p>Työssä käsitellään vuonna 2006 annettuja Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeita ja sitä miten Savonlinna-Säämingin seurakunnan toiminnallisen puolen työntekijät ovat omaksuneet kyseiset ohjeet sekä missä määrin niiden mukaan toimitaan. Lisäksi tarkoitus on muodostaa kokonaiskuva siitä, millaista turvallisuuskoulutukseksi katsottavaa koulutusta henkilökunta on saanut ja olisiko jonkin tyyppiselle lisäkoulutukselle tai lisäohjeistukselle tarvetta. Työn yhtenä osana on koota työntekijöiden käyttöön seurakunnan sisäiseen verkkoon ”turvallisuusvastaavan käsikirja”, josta löytyy leiristä tai retkestä vastaavalle työntekijälle ohjeet, asiakirjat ja lomakkeet, joita hän tarvitsee.</p> <p>Seurakunta on leiriä ja retkeä järjestäessään ohjelmapalveluiden tuottaja. Tästä syystä seurakunnan on huomioitava lukuisa määrä erilaisia säännöksiä ja ohjeita sekä ennakoitava mahdolliset riskit. Edellä mainittujen työssä käsiteltävien ohjeiden pohjana ovat Kuluttajaviraston antamat ohjeet ohjelmapalvelujen turvallisuuden edistämiseksi. Turvallisuus-käsitteellä on monenlaisia tarkoituksia, esimerkiksi riskin vastakohta tai toiminta niin vähin vahingoin kuin mahdollista. Turvallisuutta pidetään myös modernina ihmisoikeutena sekä yhtenä palvelun laadun tekijänä.</p> <p>Tutkimus on tapaustutkimus Savonlinna-Säämingin seurakunnan toiminnallisen puolen 29 työntekijästä, jotka tekevät leiri- ja retkityötä ja ovat näin ollen tekemisissä turvallisuuteen liittyvien asioiden kanssa säännöllisesti. Tutkimuksen suoritin kyselyllä ja kirjallisen materiaalin avulla sekä sen lisäksi itse työyhteisön jäsenenä havainnoiden. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet koettiin yleisesti ottaen tärkeiksi ja niihin on tutustuttu. Toiseksi tutuimmiksi selvisi seurakuntatoiminnan ohjeet, jotka koskevat seurakunnan viikkotoimintaa. Kuluttajaviraston antamat, edellisten pohjana toimineet, ohjeet olivat kaikkein vieraimmat. Työntekijöiden omaa turvallisuuskoulutusta koskien moni työntekijä kaipaa nykyisten voimassa olevien turvallisuuteen liittyvien koulutusten lisäksi lisäkoulutusta. Toinen selkeä toive oli, että kyseiset koulutukset olisivat säännöllisesti toistuvia.</p>			
Asiasanat (avainsanat) ohjelmapalvelut, turvallisuus, turvallisuussuunnittelu			
Sivumäärä 49 + liitteet 3 kpl		Kieli suomi	
		URN	
Huomautus (huomautukset liitteistä) kyselylomake, saatekirje ja turvallisuusvastaavan käsikirja			
Ohjaavan opettajan nimi Ismo Glad		Opinnäytetyön toimeksiantaja Savonlinna-Säämingin seurakunta	

DESCRIPTION

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Date of the bachelor's thesis May 18 th 2010	
Author(s) Satu Rämä		Degree programme and option Degree Programme in Tourism	
Name of the bachelor's thesis IN SAFE HANDS Security instructions for camps and excursions - the employees' conceptions at Savonlinna-Sääminki Lutheran Congregation			
Abstract <p>This bachelor's thesis investigates the security instructions for congregations given in 2006 and how the employees in the operational department of Savonlinna-Sääminki Lutheran Congregation have assimilated the instructions in question as well as to what extent the instructions are followed. In addition, the aim of this thesis is to survey what kind of safety training the personnel have received and whether there is need for any additional training or directions. One part of the thesis is to compile a manual for the person in charge of security. The manual will be available for the staff on the congregation intranet and it will contain instructions, documents and forms that the employee in charge of the camp or excursion needs.</p> <p>When organising a camp or an excursion, the congregation is a programme service manager. Therefore the parish has to take into consideration a number of different regulations and instructions and foresee any possible risks. The foundation for the aforementioned instructions is the instructions for enhancing security of programme services issued by the Finnish Consumer Office. The concept of security has several meanings, such as the antonym of risk or an activity with as little damages as possible. Security is also considered a modern human right and one factor in the quality of service.</p> <p>This study is a case study of the 29 employees in the operational department of Savonlinna-Sääminki Lutheran Congregation, who work on camps and excursions and therefore deal regularly with matters relating to security. I conducted the study via a questionnaire and literary material as well as by observing as a member of the work community. The results of the study showed that the security instructions for camp and excursion activities were generally regarded as important, and the employees had acquainted themselves with the instructions. The instructions for weekly congregation operations were the second-most familiar to the employees. The instructions most foreign to the employees were the ones given by the Consumer Office which acted as the foundation for the previous instructions. With regard to the employees' own security training, many of the employees would want additional training to complement the already existing training. Another, clear wish was that the training in question would be repeated regularly.</p>			
Subject headings, (keywords) programme services, security, security planning			
Pages 49 + 3 appendices	Language Finnish	URN	
Remarks, notes on appendices questionnaire form, covering letter, manual for the person in charge of security			
Tutor Ismo Glad		Bachelor's thesis assigned by Savonlinna-Sääminki congregation	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
1.1	Opinnäytetyön tausta ja tavoite.....	1
1.2	Savonlinna-Säämingin seurakunta.....	3
2	OHJELMAPALVELUIDEN TURVALLISUUS.....	5
2.1	Matkailun ohjelmapalvelut	5
2.2	Seurakunta ohjelmapalvelujen tuottajana	6
2.3	Turvallisuus	6
2.4	Ohjelmapalvelujen turvallisuus	8
2.5	Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalvelujen turvallisuuden edistämiseksi	9
2.6	Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet.....	11
2.7	Henkilöturvallisuus.....	14
3	TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	17
3.1	Tutkimusmenetelmät	17
3.2	Tutkimuksen toteutus.....	18
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	19
5	PÄÄTELMÄT.....	42
6	POHDINTA	44
	LÄHTEET.....	46
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön tausta ja tavoite

Seurakunta tarjoaa monipuolisia ja monimuotoisia palveluja seurakuntalaisten käyttöön. Muun muassa erityyppisten leirien ja retkien järjestäminen on hyvin laajamittaista ja perinteistä seurakunnan toimintaa. Erityisesti näitä toimintoja on nuoriso- ja diakoniatyössä. Esimerkiksi vuoden 2007 kuluessa seurakunnat järjestivät yhteensä yli 26 000 retkeä ja leiriä. Näihin toimintoihin osallistui lähes 607 000 henkilöä. (Kirkon tilastollinen vuosikirja 2007.)

Esimerkiksi leiriä järjestäessään seurakunta on kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) tarkoittama palvelujen tarjoaja. Palvelun tarjoajan on ko. lain edellyttämällä tavalla hankittava muun muassa riittävät ja oikeat tiedot kuluttajapalveluksesta sekä niihin liittyvistä riskeistä ja huolehdittava, että kuluttajilla on käytettävissään kaikki tarvittavat tiedot, jotta he pystyvät arvioimaan kuluttajapalveluksiin liittyvät mahdolliset vaarat (3 ja 5 §). Tuoteturvallisuuslaki (914/1986) puolestaan määrittelee muun muassa erityisesti ohjelmapalveluiden turvallisuutta koskevat vähimmäisvaatimukset.

Myös pelastuslain (468/2003) kahdeksannen pykälän tarkoittamana rakennuksen omistajana tai haltijana seurakunta on velvollinen ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä, varautumaan henkilöiden, ympäristön ja omaisuuden suojelemiseen vaaratilanteessa sekä varautumaan pelastustoimenpiteisiin. Toiminnan perustuessa lähtökohtaisesti työ- tai virkasuhteessa tehtävään työhön, on seurakunta velvoitettu myös noudattamaan lainsäädäntöömme sisältyviä työntekijöiden työn turvallisuuteen ja terveyteen liittyviä normistoja.

Edellä mainittujen säädösten ohella seurakunnan on toiminnassaan huomioitava lukuisa määrä erityyppisiä ja säännöshierarkialtaan eritasoisia normeja ja ohjeita. Kokonaisuutta tarkasteltaessa selvä ja yksiselitteinen lähtökohta on, että seurakunnalle on palvelujen tarjoajana ja tuottajana asetettu hyvin korkeita vaatimuksia niin toiminnan vastuullisuuden kuin palvelujen laadukkuudenkin näkökulmasta. Eräs olennaisimmista korkeatasoisen toiminnan ja palveluiden kriteereistä on toimia vastuullisella tavalla

vaaraa asianosaisille aiheuttamatta ja sitä torjuen (Tuoteturvallisuuslaki 3§). Turvallisuutta ei tässä yhteydessä voida ymmärtää yksin fyysisenä turvallisuutena, vaan kysymys on laajemmasta myös psyykkisen ja psykososiaalisen turvallisuuden vaatimuksista.

Korkeatasoisen toiminnan ja palvelujen perustana on lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla toimiva ja kehittynyt turvallisuuskulttuuri sekä turvallisuusjohtaminen. Turvallisuuskulttuuri ja turvallisuusjohtaminen ei puolestaan voine saavuttaa vaadittavaa korkeaa tasoa, mikäli seurakuntaa toimijana velvoittavia ja/tai suositusluonteisina huomioon otettavia säännöksiä ja ohjeita ei käytännön toiminnassa pystytä noudattamaan riittävän laajassa mitassa.

Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat ohjelmapalvelut, turvallisuus ja turvallisuussuunnittelu. Nämä käsitteet valikoituivat työhön, koska tutkimus koskee nimenomaan turvallisuuteen ja turvallisuuden suunnitteluun liittyviin asioihin seurakunnan eri työmuotojen järjestämässä retki- ja leiritoiminnassa.

Tarkoitus on tarkastella ohjeita, jotka sääntelevät seurakunnan toimintaa palveluntarjoajana. Ohjeiden tarkoituksena on osaltaan varmistaa sekä parantaa seurakunnan toiminnan laadullisuutta palvelujen tarjoajana erityisesti turvallisuuden näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, kuinka Savonlinna-Säämingin seurakunnan toiminnallisen puolen työntekijät ovat ottaneet kyseiset ohjeet vastaan ja millaisia käsityksiä työntekijöillä ohjeista on. Toisaalta olennaista on se, kuinka kattavasti ohjeet tunnetaan ja missä määrin niiden mukaan toimitaan. Lisäksi muodostetaan kokonaiskuva siitä, millaista turvallisuuskoulutukseksi katsottavaa koulutusta henkilökunta on saanut ja olisiko jonkin tyyppiselle lisäkoulutukselle tai lisäohjeistukselle tarvetta. Kyseiset ohjeet ovat Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet (2006). Mainitut ohjeet perustuvat Kuluttajaviraston ohjeille ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi (2003) sekä osittain velvoittavaan lainsäädäntöön ja toisaalta yleisempään vaatimukseen toiminnan ja palveluiden laadusta. Tarkoitus on eritellä ja kuvata ne asiat ja tekijät, joilla on, tai voi olla, merkitystä palvelujen tarjoamisen turvallisuudelle.

Työn on tarkoitus palvella Savonlinna-Säämingin seurakuntaa koostamalla seurakunnan työntekijöiden käyttöön ”Turvallisuusvastaavan käsikirja”. Taustana on se, että jokaisella retkellä, leirillä, tms. tapahtumalla on oltava ns. turvallisuusvastaava, jolla on ennakoon määriteltä vastuuasema tapahtuman turvallisuusasioissa. Lisäksi on olemassa tiettyjä asiakirjoja ja lomakkeita, joista turvallisuusvastaavan on huolehdittava. Suurin osa lomakkeista ja muista asiakirjoista on ollut jo valmiina olemassa ja käytössä heti turvallisuusohjeiden antamisen jälkeen. Muutama ohje, esimerkiksi ”yleiset leiriohjeet” syntyivät tämän prosessin aikana.

1.2 Savonlinna-Säämingin seurakunta

Savonlinna-Säämingin seurakunnan varsinaista perustamisajankohtaa ei tiedetä, koska talvisodan aikana tuhoutuneessa Savonlinnan tuomiokirkossa paloi suuri määrä seurakunnan arkistoja. Seurakunta vietti kuitenkin vuonna 2004 500-vuotisjuhlia. Perusteet ovat olemassa olevissa historiankirjoissa ja tiedoissa (Niskanen 2004, 7). Jäsenmäärä seurakunnassa 31.12.2007 oli 23 371 henkilöä, joka on noin 3400 henkilöä vähemmän kuin Savonlinnan kaupungin väkiluku. Vuoden 2009 alusta Savonrannan seurakunta, joka oli jo liittynyt Kerimäen seurakuntaan, liitettiin kuntaliitoksen myötä Savonlinna-Säämingin seurakunnan kirkkopiiriksi. Näin ollen seurakunnan jäsenmäärä kasvoi 992 henkilöllä (Savonlinna-Säämingin seurakunnan tilasto 2009).

Vuonna 2009 seurakunnassa oli töissä kaiken kaikkiaan 86 henkilöä. Kiinteistö- ja kirkonpalvelustyöntekijöitä oli kokonaistyöntekijämäärästä 16 henkilöä, hallinto- ja toimistotyössä 14 henkilöä sekä hautausmaatyössä kuusi henkilöä. Toiminnallisen puolen työntekijöistä 18 teki lapsityötä. Seurakuntapappeja oli 11. Diakoniatyöntekijöitä oli kuusi ja nuorisotyönohjaajia viisi. Seuraavina tulivat kirkkomuusikot, joita oli neljä ja perheneuvonnan työntekijöitä kolme. Pienimmät henkilöstömäärät olivat kaksi työntekijää muussa seurakuntatyössä, joka tarkoittaa lähetystyötä sekä sairaalasielunhoidossa yksi henkilö. Savonrannan seurakunnan liittyttyä Savonlinna-Säämingin seurakuntaan, kasvoi työntekijämäärä vajaalla kymmenellä työntekijällä, jotka ovat mukana edellä mainituissa lukumäärissä. (Henkilöstöraportti 2009.)

Toiminnallinen työ jakautuu erilaisiin työmuotoihin. Nämä työmuodot ovat kirkkomusiikki, lähetystyö, diakoniatyö, lapsityö, aikuistyö, perheneuvonta, nuorisotyö, sairaas-

lasielunhoito, tiedotus, rippikoulutyö sekä oppilaitostyö (Savonlinna-Säämingin seurakunta 2008). Retki- ja leirityötä tehdään erityisesti rippikoulu- ja nuorisotyössä, joka sisältää myös varhaisnuorisotyön sekä partiotyön, diakoniatyössä, lapsityössä ja yleisen seurakuntatyön puolella. Myös muut työmuodot järjestävät retkiä ja leirejä.

Seurakunnalla on monia erilaisia toimitiloja, joista kolme on leirikeskuksia. Niistä uusin, Hirvaslahden leirikeskus on käytössä ympäri vuoden. Varparannan leirimajaa käytetään kevästä syksyyn sekä tarvittaessa myös talvella. Kirveslahti sijaitsee Savonrannalla ja tuli seurakunnan omistukseen seurakuntaliitoksen yhteydessä.

TAULUKKO 1: Seurakunnan järjestämät retket ja leirit vuosina 2007 ja 2008

	Retket 2007	Leirit 2007	Retket 2008	Leirit 2008
Määrä	44	50	39	52
Osallistujat	1115	1140	869	1088
Vuorokaudet	68	101	47	207

Taulukosta 1 näkyy, että Savonlinna-Säämingin seurakunnassa järjestettiin vuonna 2007 eri työmuotojen toimesta 44 retkeä, joilla oli yhteensä 1115 osallistujaa. Retkivuorokausia oli yhteensä 68. Osa retkistä suuntautui ulkomaille. Leirejä järjestettiin vuonna 2007 yhteensä 50 kappaletta. Suurin osa leireistä järjestettiin seurakunnan omissa leirikeskuksissa, osa oman seurakunnan ja kaupungin ulkopuolella. Leireille osallistuneita oli yhteensä 1140 ja leirivuorokausien määrä oli yhteensä 101. Leirit ja retket ovat oleellinen osa seurakunnan toimintaa, vieväthän ne noin 24 viikkoa vuodesta. (Savonlinna-Säämingin seurakunnan tilasto 2007.)

Vuonna 2008 seurakunnassa järjestettiin yhteensä 39 retkeä, joilla oli osallistujia yhteensä 869. Retkivuorokausia tuli yhteensä 47. Leirejä järjestettiin yhteensä 52, joilla oli yhteensä 1088 osallistujaa. Leirivuorokausia tuli vuonna 2008 yhteensä 207. Leirien vuorokausimäärät vaihtelevat yhdestä vuorokaudesta noin yhdeksään vuorokauteen riippuen leiristä. Eniten vuonna 2008 leirejä järjesti diakoniatyö. Toisena oli rippikoulutyö, jossa leirien määrä pysyy toistaiseksi jotakuinkin vakiona joka vuosi.

Leirit ovat hyvin erilaisia työmuotojen erilaisuuden vuoksi. Nuorisotyön leirien osallistujien ikäjakama on noin seitsemästä vuodesta 18 vuoteen ja leirien osallistujamää-

rät ovat noin 25 henkilöä. Diakoniatyö järjestää esimerkiksi vanhusten leirejä sekä romanileirejä. Romanileirin osallistujamäärä saattaa olla yli 100 ja leiriläiset ovat lapsista vanhuksiin, joten se vaatii sekä kulttuurisesti että osallistujien määrän huomioon ottaen aivan erilaisia asioita muihin leireihin verrattuna. (Savonlinna-Säämingin seurakunnan tilasto 2008.)

2 OHJELMAPALVELUIDEN TURVALLISUUS

2.1 Matkailun ohjelmapalvelut

Matkailualalla ohjelmapalveluiden tarjoaminen on suhteellisen uusi ilmiö. Samalla se on kuitenkin myös voimakkaasti kasvava matkailun osa-alue (Verhelä & Lackman 2003). Kasvaneen kysynnän taustaksi on nähty muun muassa asiakkaiden muuttuneet kulutustottumukset, jotka heijastelevat selkeitä trendejä erittäin aktiivisiin seikkailulajeihin ja toisaalta hiljentymiseen sekä itsensä hemmotteluun (Verhelä 2007). Ohjelmapalvelut on koettu vastaukseksi tähän kysyntään.

Käsitteenä matkailun ohjelmapalveluille ei ole yksiselitteistä määritelmää, vaan yleensä se koetaan monitahoisena ja osittain jäsentymättömänäkin ”asiana”. Esimerkiksi YK:n alajärjestö World Tourism Organization (UNWTO 1994) määrittelee matkailun ohjelmapalvelut vesi- ja ranta-aktiviteetteihin, talviaktiviteetteihin, luontomatkailuun, sosiaaliseen elämään sekä kilpailuihin (Verhelä 2007, 16). Hemmi ja Vuoristo (1993) puolestaan jakavat Suomen markkinoiden ohjelmapalvelut kahteen eri ryhmään. Ensimmäisenä ryhmänä on harrastus- ja virkistyspalvelut, joita ovat luontoaktiviteetit, rakennetut aktiviteetit, huvikohteet sekä kilpailutapahtumat. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat kulttuuri- ja taidepalvelut. Kauppa- ja teollisuusministeriön vuosittain julkaistavassa matkailun ohjelmapalvelujen toimialakatsauksen (2003) perusmääritelmän mukaan ohjelmapalvelut ovat sellaisia matkailutuotteeseen liittyviä aktiviteetteja, joista muodostuu matkan toiminnallinen osa.

Ohjelmapalveluita matkailijoille tuottavat useat eri tahot. Palveluista suurimman osan tuottaa varsinaiset ohjelmapalveluyritykset sekä alalla toimivat yksityisyrittäjät. Myös kunnallisilla sekä alueellisesti toimivilla matkailuorganisaatioilla, matkanjärjestäjillä

ja erilaisilla yhteisöillä, joihin myös seurakunnat ovat luettavissa, sekä järjestöillä on oma roolinsa markkinoilla (Verhelä & Lackman 2003). Ohjelmapalveluihin liittyvien tuotteiden sekä palvelujen monipuolistuessa ja asiakkaiden vaatimustason kasvaessa ohjelmapalveluiden tarjoajien erikoistuminen on ollut ajankohtaista. Matkailun ohjelmapalvelut liittyvät ensisijassa vapaa-ajanmatkailun sektoriin sekä kokous- ja kongressimatkailun oheispalveluihin (Ryymin 2003).

2.2 Seurakunta ohjelmapalvelujen tuottajana

Kuluttajavirasto määrittelee antamissaan ohjeissa ohjelmapalveluiksi esimerkiksi erilaisissa toimintaympäristöissä tapahtuvat toiminnot. Tällaisia ympäristöjä ovat muun muassa sisä- ja ulkotilat ja maasto. Toimintoja voi olla esimerkiksi ohjelma-, luonto- sekä liikuntapalvelut. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Seurakunta täyttää retki- ja leiritoimintaa toteuttaessaan Kuluttajaviraston määritelmät. Esimerkiksi leirien ohjelmaa toteutetaan leirikeskuksien sisä- sekä ulkotiloissa ja usein myös maastossa. Ohjelmassa on erilaisia toimintoja riippuen kohderyhmästä. Näin ollen Kuluttajavirasto rinnastaakin seurakunnat niihin yhdistyksiin tai järjestöihin, jotka ammattimaisesti suorittavat tai tarjoavat palveluja kuluttajille. Seurakunnan toiminnassa on toki aina kristillinen näkökulma mukana, mutta käytännössä toiminnot vastaavat Kuluttajaviraston tarkoittamia ohjelmapalveluja.

Ohjelmapalveluja tarjoavan toimijan on otettava toiminnassaan huomioon lukuisia erilakien ja asetusten säännöksiä, ohjeita ja normeja sekä suosituksia. Ohjelmapalvelut eroavat toisistaan esimerkiksi koon ja tason mukaan. Sen vuoksi jokainen ohjelmapalvelujen tarjoaja joutuu itse huomioimaan tarjoamansa palvelun vaativuustason ja soveltamaan ohjeita omiin toimintoihinsa sopiviksi.

2.3 Turvallisuus

Käsite turvallisuus johtuu adjektiivista turvallinen, jonka Suomen kielen perussanakirja (2004) määrittelee turvallisuuden tunteen aiheuttavaksi ja luottamusta herättäväksi sekä vaaraa aiheuttamattomaksi. Mattila (1984) toteaa turvallisuuden suppeimmillaan

toiminnan tai kohteen ominaisuudeksi, joka tarkoittaa toimintaa niin vähin vahingoin kuin on mahdollista. Pesonen (1993) puolestaan määrittelee turvallisuutta riskin vastakohtaksi, eli tilaksi, jossa voi olla vapaana tekijöistä jotka aiheuttavat vaaraa ihmisille, omaisuudelle tai ympäristölle. Komppula ja Boxberg (2002, 146) ovat samaa mieltä Verhelän (2007, 48-49) kanssa siitä, että asiakkaan on koettava tuote turvallisesti. Näin ollen he määrittelevät turvallisuuden palvelun laadun tekijäksi. Jokaisella on oma käsityksensä turvallisuudesta. Se muodostuu kokemuksista, havainnoista sekä opituista asioista. Turvallisuus on selviö ja sen puuttumisen huomaa vasta, kun jotakin ikävää tai ennalta arvaamatonta tapahtuu. (Tikkanen ym. 2007, 13.). Niemelä (2000, 22) nimeää turvallisuuden tämän päivän moderniksi ihmisoikeudeksi.

Tikkanen ym. (2007, 14) nimeävät turvattomuuden tunteeksi tai mielikuvaksi turvallisuuden puuttumisesta. Turvattomuuden kokemus on jokaisella yksilöllistä ja se riippuu tilanteesta, ajasta ja paikasta sekä näiden tulkinnasta. Nykyään turvattomuuden kokeminen on entistä yleisempää. Turvattomuuden tunne koetaan yksilön tuntemuksina, esimerkiksi huolestuneisuutena, epävarmuutena sekä pelkona. Myös tieto muun muassa erilaisten riskien olemassaolosta voi luoda turvattomuuden tunnetta. (Tikkanen ym. 2007.)

Käsite riski juontaa juurensa kreikkalaisesta merenkulkutermitä ”rhi zikon”, joka tarkoittaa vedessä olevaa karia. Riskillä tarkoitetaan uhkaa konkreettisempaa asiaa, joka voidaan määrittää sekä arvioida (Tikkanen ym. 2007, 19). Niemelä (2000, 13) puolestaan nimeää riskin turvattomuuden yhdeksi lähikäsitteeksi yhdessä uhkan, vaaran sekä pelon kanssa. Riskien hallinnan hän nimeää pyrkimykseksi vähentää jo olemassa olevaa turvattomuutta ja ennakoimaan tulevaisuutta niin, että siitä muodostuisi mahdollisimman turvallinen.

Turvallisuuteen liittyvät myös tapahtumat jo sattuneen onnettomuuden tai vakavan läheltä piti -tilanteen jälkeen. Silloin tarvitaan huolehtivaa ja turvallista ilmapiiriä sekä rauhallisuutta, kuuntelemista ja huolenpitoa. Läheltä piti-tilanteetkin voivat olla traumaattisia. Ihminen miettii silloin hyvin helposti, ei sitä mitä tapahtui, vaan sitä mitä olisi voinut tapahtua (Verhelä 2007, 156). Psykososiaalisen tuen ja palvelujen järjestäminen on Suomessa lakisääteistä. Näistä määräävät pelastuslaki (468/2003) sekä asetus pelastustoimesta (787/2003). Kirkon järjestämä henkinen huolto kuuluu osana

psykososiaalisen tuen palveluihin. Kirkkoa julkishallinnollisena yhteisönä koskevat samat ammatilliset vaatimukset kuin muitakin auttamistahoja. Kirkolla on oma henkisen ja psykososiaalisen huollon malli, joka on luonteeltaan palvelua, lähellä olemista ja ahdistuksen jakamista. (Saari ym. 2009, 110.)

2.4 Ohjelmapalvelujen turvallisuus

Laadukkaan ja turvallisen ohjelmapalvelun tarjoaminen edellyttää monipuolista osaamista ja laatu- sekä turvallisuusjärjestelmien sisällyttämistä osaksi toimintaa. Turvallisuushallinta sekä varautuminen ongelmatilanteisiin ovat ohjelmapalvelualalla toimivalle keskeinen haaste. Käytännössä erääksi ohjelmapalvelujen tuotteistamiseen ja laadun kehittämiseen liittyväksi ongelmakohdaksi on ilmennyt sopivien ja toimivien työkalujen puute sekä tiedon saanti. Asiakkaiden näkökulmasta katsottuna palvelujen sisältöä ja tuotetta koskevat tiedot ovat myös usein olleet riittämättömiä (Matkailun ohjelmapalvelujen normisto 2004). Kysymys on siis itse palveluun tai tuotteeseen liittyvien tekijöiden ohella myös markkinointiin liittyvistä epäkohdista.

Turvallisuutta on tarkasteltava useasta eri näkökulmasta. Turvallisuuteen liittyvät näkökohdat on lähtökohtaisesti otettava huomioon niin tuotesuunnittelussa, palvelun tarjoajan infrastruktuurissa, tuotteen ja/tai palvelun toteuttamisessa ja sen toteuttamisympäristön valinnassa, henkilöstön ammattitaidossa, koulutuksessa, perehdyttämisessä ja motivoinnissa sekä markkinoinnissa. Ohjelmapalvelujen tarjonnan monimuotoisuutta voi siis hyvällä syyllä pitää todellisena haasteena toiminnan laadukkuudelle ja turvallisuudelle.

Suominen (2003) mainitsee riskien välttämisen hallintakeinojen ”äidiksi”. Myös riskin poistaminen kokonaan on yksi mahdollisuus turvallisuuden parantamiseksi. Poistaminen edellyttää tietenkin sen, että syy riskiin on mahdollista poistaa kokonaan esimerkiksi jättämällä ohjelmasta pois kokonaan sellainen toiminto, jonka on katsottu olevan riskialtis. Ohjelma- ja turvallisuusvastaavan työntekijän vastuulla onkin lopulta ratkaista, onko mahdollisesti jokin ohjelmaosio liian riskialtis toteutettavaksi. Jos näin on, täytyy hänen keskeyttää ohjelma tai jos mahdollista, etukäteen ilmoittaa, ettei kyseistä ohjelmaosiota toteuteta.

2.5 Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalvelujen turvallisuuden edistämiseksi

Tässä luvussa käyn läpi Kuluttajaviraston vuonna 2003 antamia ohjeita, joiden tarkoituksena on määrittää turvallisuutta koskevat minimivaatimukset. Ohjeiden avulla on myös tavoitteena lisätä turvallisuutta ja tehostaa tuoteturvallisuuslain mukaista valvontaa sekä ehkäistä onnettomuuksia ennalta. Turvallisuus on osa palvelun laatua ja sillä on vaikutus asiakastyytyväisyyteen. Turvallisuusasiat on huomioitava jo markkinointivaiheessa ja -materiaaleissa. Palvelusta kiinnostuneen, mahdollisen asiakkaan pitäisi jo etukäteen voida arvioida onko tarjolla oleva ohjelma hänen kunnolleen ja taidoilleen sopiva. Minimissään yrityksen on laadittava turvallisuusasiakirja, arvioitava palvelun riskit ja pidettävä onnettomuuskirjanpitoa täyttääkseen turvallisuuden vähimmäisvaatimukset.

Kuluttajaviraston ohjeiden mukaan henkilökuntaa on oltava tarpeeksi paljon toiminnan laatuun, laajuuteen sekä asiakkaiden määrään nähden. Henkilökunnalla on oltava toimintaan soveltuva koulutus. Erityisaktiviteettien ohjaajilla tarvitsee olla alansa pätevyys. Lisäksi vaaditaan toiminnassa riittävä kieli-, ensiapu-, pelastus- ja alkusammutustaito. Kaikkien työntekijöiden on osattava hälyttää tarvittaessa apua sekä osattava toimia onnettomuustilanteessa. Henkilökunnalle on järjestettävä säännöllistä turvallisuuskoulutusta. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Turvallisuusasiakirja

Toiminnan harjoittajan on laadittava turvallisuusasiakirja, josta tulee selvitä vähimmäistiedot ohjelmapalvelujen turvallisuuden varmistamisesta. Asiakirja tulee aina käydä läpi henkilökunnan kanssa. Henkilökunta myös allekirjoittaa turvallisuusasiakirjan varmentuen sillä ymmärtäneensä asiakirjan sisällön. Ohjelmapalveluun liittyvien riskien määrittelemineen kuuluu toiminnanharjoittajan tehtäviin. Se tehdään kirjallisesti ja liitetään osaksi turvallisuusasiakirjaa. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Riskien arviointi

Riskit tulee arvioida itse tai arviointiin voi käyttää myös ulkopuolista asiantuntijaa. Riskit on arvioitava kirjallisesti ja liitettävä turvallisuusasiakirjaan. Arvioimalla riskit etukäteen, voidaan ennaltaehkäistä mahdollisia tapaturmia ja onnettomuuksia. Kun riskit arvioidaan itse, sitouttaa se parhaiten turvallisuushakuisiin tapoihin toimia. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Turvallisuussuunnitelma

Yksittäisistä toiminnoista on tehtävä turvallisuussuunnitelma, mikäli ohjelmapalvelu koostuu useammasta toiminnasta ja/tai suorituspaikasta. Erityisesti huomiota tulee kiinnittää toimintoihin, joihin saattaa liittyä suuria riskejä. Esimerkkinä näistä on korkean paikan aktiviteetit, maastoratsastus, vesiaktiviteetit sekä toiminnot, joissa on tulipalovaara. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Onnettomuudet

Tapahtuneista onnettomuuksista sekä vakavista läheltä piti-tilanteista toiminnanharjoittaja on velvollinen pitämään onnettomuuskirjanpitoa. Apuna voi käyttää tapausilmoituslomaketta. Sattuneista tilanteista tulee toiminnanharjoittajan ilmoittaa hetimiten kunnan tuoteturvallisuusvalvontaviranomaiselle, lääninhallitukselle tai Kuluttajavirastolle. Työntekijöille sattuneet onnettomuudet tulee ilmoittaa työsuojeluviranomaiselle ja poliisille. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Lapset ja nuoret osallistujat

”Alle 18-vuotiailla suurriskisiin ohjelmapalveluihin osallistujilla tulee olla huoltajan suostumus. Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa suostumus luotettavasti (esimerkiksi huoltajan allekirjoituksella varustettu suostumus). Jos alle 18-vuotiaat osallistuvat suurriskiseen toimintaan huoltajan suostumuksella, mutta huoltaja ei ole paikalla, tulisi toiminnanharjoittajan kerätä huoltajien yhteystiedot, jotta heihin saadaan tarvittaessa

yhteys” (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

Henkilökunta

Toiminnanharjoittajan velvollisuuksiin kuuluu nimetä yrityksen turvallisuusvastaava ja hänelle varahenkilö. Heidän yhteystietonsa ja tehtävänsä merkitään turvallisuusasiakirjaan ja koko henkilökunnan on oltava tietoinen näistä henkilöistä. Henkilökunnan määrä on suhteutettava asiakkaiden määrään, toiminnan laatuun sekä laajuuteen. Työntekijöillä tulee kaikilla olla toimintaan soveltuva koulutus. Koko henkilökunnan pitää saada ensiavun peruskoulutus. Kaikilla työntekijöillä tulee myös olla tiedossa henkilöstön työnjako ja johtamisvastuun määräytyminen onnettomuustilanteessa. (Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003.)

2.6 Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet

Kirkkohallituksen työryhmän laatimien ohjeiden tarkoituksena on auttaa seurakuntia kehittämään järjestämiensä leirien ja retkien turvallisuutta sekä ennaltaehkäisemään onnettomuuksia ja tapaturmia muun muassa asiakirjamallien avulla. Ohjeet sopivat käsikirjaksi toiminnoista vastaaville työntekijöille, mutta myös esimerkiksi luottamushenkilöille. Kirkkohallituksen työryhmä käytti työssään apuna Kuluttajaviraston laatimia ohjeita ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Lisäksi Kuluttajavirasto antoi pyynnöstä lausunnon Kirkkohallituksen työryhmän laatimista ohjeista. (Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006.)

Turvallisuusasiakirja

Seurakunta on leiriä järjestäessään palvelun tarjoaja, jota koskee kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettu laki (75/2004). Palvelun tarjoajalla on oltava lain mukaan riittävät ja oikeat tiedot kulutustavarasta ja kuluttajapalveluksesta sekä niihin liittyvistä riskeistä (3§). ”Seurakunta on velvollinen selvittämään ja arvioimaan toimintaan, rakennuksiin sekä työhön ja työolosuhteisiin liittyviä vaaroja sekä laatimaan toimintasuunnitelmia ja -ohjelmia, joiden avulla edistetään turvallisuutta. Näissä suunnitelmissaan seurakunnan on huomioitava myös leirit. Leirien turvallisuus-

den varmistamiseksi seurakunnan on koottava yksittäisten leirien toteuttamista koskevat asiat omaksi leirikohtaiseksi turvallisuusasiakirjaksi.” (Seurakunnan retki- ja leiritöiminnan turvallisuusohjeet 2006, 4) Turvallisuusasiakirjan laatiminen on leirin ohjelma- ja turvallisuusvastuussa olevan työntekijän tehtävä. Leirin koko henkilökunnan kuuluu perehtyä asiakirjaan ja he vahvistavat sen allekirjoituksellaan. Asiakirjan on oltava henkilökunnan saatavilla koko leirin ajan.

Riskien arviointi

Riskien arviointi on vaarojen ja terveyshaittojen laaja-alaista ja järjestelmällistä tunnistamista sekä niiden merkityksen arviointia turvallisuudelle, terveydelle ja omaisuudelle. Tavoitteena on parantaa turvallisuutta. Riskien arviointiin kuuluu toimintaan liittyvien vaaratilanteiden tunnistaminen etukäteen, vaaran suuruuden ja todennäköisyyden arvioiminen sekä toimenpiteiden toteuttaminen niin, että mahdollisia vaaratilanteita saadaan poistetuksi, riskejä pienennettyä sekä tapaturmia ja onnettomuuksia ennaltaehkäistyksi. Vasta arvioinnin jälkeen tehdään päätös siitä, miten leiri toteutetaan ja määritetään osallistujien enimmäismäärät, henkilökunnan määrä sekä nimetään leirin turvallisuusvastaava.

Osallistujat

Leirin enakkoinformaatiossa on annettava osallistujalle tiedot, joiden perusteella osallistuja pystyy arvioimaan leiriin liittyvät vaarat. Leirikirjeessä tulee olla tiedot leirin olosuhteista ja vaatimuksista niin selkeinä, että osallistuja tietää mihin on osallistumassa. Hänellä täytyy olla mahdollisuus saada tarvittaessa lisätietoja. Turvallisuuteen liittyvät asiat kerrataan vielä leirin alussa kaikkien osallistujien kanssa. Erityisten tapahtumien kohdalla turvallisuusasiat on käytävä läpi vielä myös ennen tapahtuman toteuttamista.

Osallistujien enakkotietojen saamiseksi on hyvä käyttää ”osallistujakorttia”, jonka seurakunta voi laatia jokaiselle työmuodolle sopivaksi. Osallistujakorttien käyttämisessä on huomioitava henkilötietolain (523/1999) vaatimukset. Henkilökunnalla on oltava lasten ja alle 18-vuotiaiden nuorten huoltajien yhteystiedot, jotta tarvittaessa heihin saadaan yhteys leirin aikana. Suurriskisiin ohjelmiin on lisäksi pyydettävä alle

18-vuotiaiden huoltajien suostumus, joka on saatava kirjallisena. Mikäli ennakkoon on tiedossa, että leiriläisillä on erityisiä fyysisiä tai psyykkisiä tarpeita tai että leiriläinen tarvitsee muuten erityistä huolenpitoa, on seurakunnan huomioitava tämä henkilökunnan määrässä ja ammattitaitovaatimuksissa. Erityisen huolenpidon piiriin kuuluvat esimerkiksi ne henkilöt, jotka tarvitsevat apua jokapäiväisissä toiminnoissa, kuten pukeminen ja wc-käynnit, sekä erilaisten sairauksien ja diagnoosien kanssa elävät ja lääkitsemisapua tarvitsevat henkilöt. Leirin tai retken turvallisuusvastuussa oleva työntekijä on velvollinen tiedottamaan sekä osallistujille heidän tarvitsemat tiedot että myös kertomaan osallistujista saatuja tietoja leirin muulle henkilöstölle tarpeen mukaan.

Päihteet ja tupakointi

Seurakunnan leiritoiminnan tehtävänä on tukea terveellistä ja päihteetöntä elämäntapaa. Henkilökunnan tulee tietää etukäteen miten leirioloissa toimitaan tupakointi-, päihde- ja huumetapauksissa. Leirin päihteettömyydestä on informoitava osallistujia selkeästi ja hyvissä ajoin ennen leiriä. Alle 18-vuotiaiden kohdalla on huomioitava alkoholi- ja tupakkalain (1143/1994 ja 693/1976) vaatimukset.

Henkilökunta

Henkilöstön määrässä on huomioitava toiminnan laatu, osallistujien määrä sekä ikä ja mahdolliset erityistarpeet. Leirin tai retken lopullinen vastuu on seurakunnalla ja sen työntekijöillä ja siksi henkilöstön määrään tulisikin laskea vain työntekijät. Mukana olevilla muilla työntekijöillä, esimerkiksi vapaaehtoisilla ryhmänohjaajilla tai harjoittelijoilla on oma tärkeä roolinsa, mutta he toimivat kuitenkin varsinaisten työntekijöiden ohjauksessa. ”Koko leirin henkilökunnan (työntekijät, opiskelijat, vapaaehtoiset) on perehdyttävä turvallisuusasiakirjaan. Kaikkien tiedossa on oltava henkilöstön tehtäväjako ja johtamisvastuun määrytyminen onnettomuustilanteessa.” (Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006.)

Hätätilanteet ja onnettomuudet

Hätätilanteita varten on turvallisuusasiakirjassa oltava kirjalliset ohjeet toimintaa varten. Asiakirjassa pitää olla myös ohjeet tulen käsittelyyn ulkona sekä sisätiloissa. Tulenteke on leiritoiminnoissa hyvin tavallinen osa ohjelmaa. Siihen liittyy kuitenkin paljon mahdollisia vaaratilanteita ja siksi turvallisuusasiakirjassa on oltava erilliset ohjeet tästä. Onnettomuudesta ja vakavasta läheltä piti-tilanteesta on ilmoitettava tuoteturvallisuusviranomaiselle. Seurakunnan tulee päättää kuka täyttää onnettomuusraportit ja minne ne kootaan sekä miten onnettomuustilanteita analysoidaan. (Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006.)

2.7 Henkilöturvallisuus

Ohjelmapalvelun ja siihen liittyvien tuotteiden on oltava asiakkaan ja palveluja tuottavan yhteisön kannalta turvallisia. Tuoteturvallisuuslain 3 § edellyttää elinkeinonharjoittajan noudattavan olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta, jotta kulutustavarasta tai kuluttajapalveluksesta ei aiheudu vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Vaaraa tai haittaa ei myöskään saa aiheutua kenellekään ohjelmapalvelun vaikutuspiirissä olevalle henkilölle tai omaisuudelle.

Asiakasturvallisuus

Osallistuminen ohjelmapalveluun ei saa aiheuttaa vaaraa asiakkaan terveydelle tai omaisuudelle. Tuoteturvallisuuslaissa (914/1986) määritellään terveydelle vaaralliseksi kuluttajapalveluksi toiminta, ”joka suorittamistapaansa liittyvän vian tai puutteellisuuden tai palveluksessa käytettävän tavaran rakenteessa tai koostumuksessa olevan vian tai puutteellisuuden taikka palveluksesta annettujen totuudenvastaisten, harhaanjohtavien tai puutteellisten tietojen vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle” (4 §).

Ohjelmapalvelun tuottajan näkökulmasta edellä lainattuun säännökseen sisältyy perusajatus asiakkaalle turvallisesta palvelusta. Samalla se asettaa ensisijaisen vastuun palvelun tuottajalle. Edellä todetuin tavoin palvelun tarjoajan tulee noudattaa olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta.

Henkilökunnan turvallisuus

Jo itsenäisen Suomen ensimmäisen perustuslain (hallitusmuoto) mukaan kansalaisten työvoima oli valtakunnan erityisessä suojeluksessa (Suomen Hallitusmuoto 94/1919.). Ennen toisen maailmansodan päättymistä ei kuitenkaan lakitasoista työntekijää suojaavaa normistoa juurikaan ollut olemassa. Hallitusmuodon tarkoittama ”suojaus” oli siten ehkä tarkoitettu enemmän periaatteelliseksi kuin käytännölliseksi suojaksi työvoimalle. Nykyisen ns. modernin työoikeuskäsityksen mukaisen peruslähtökohdan edellyttävä vaatimus siitä, ettei sellainen työntekijän työvoiman alistaminen työnantajan käyttöön ole sallittua, joka merkitsisi luopumista omasta turvallisuudesta, heijastelee kuitenkin hyvin yhdensuuntaisesti jo tuolloin lähes sata vuotta takaperin säädettyä lakia. (Toikko 2005, 30.)

Käytännössä työsuojeluksi katsotaan kaikkien niiden työstä johtuvien tai työhön liittyvien vaarojen ja haittojen torjuminen, jotka uhkaavat työntekijän henkeä, terveyttä ja työkykyä (Kairinen 2006). Työsuojelu on hyvin laaja yleiskäsite, joka on kirjallisuudessa jaettu esimerkiksi seuraavasti (Saarinen 2003):

- työturvallisuustoiminta, jolla tarkoitetaan ensisijassa työtapaturmien torjuntaa
- työterveydenhuolto, jonka avulla pyritään työntekijän yleisen hyvinvoinnin edistämisen ohella torjumaan ammattitauteja, muita työstä aiheutuva sairauksia sekä turvaamaan työntekijän henkinen hyvinvointi
- työsuhdevalvonta, jonka piiriin kuuluu esimerkiksi työaika- ja vuosilomakysymykset sekä sosiaaliset edut
- työpaikkasuojelu, johon sisältyy mm. palontorjunta ja väestönsuojelu.

Edellä kuvattu jako työturvallisuussuojeluun ja työterveyssuojeluun ilmenee lainsäädännössä ääriviivamaisesti siten, että työturvallisuuslaki (738/2002) sisältää työntekijöiden terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvät perussäännöt ja työterveyshuoltolaki (1383/2001) työterveyshuoltojärjestelmään liittyvät työympäristöä ja työyhteisön terveellisyyttä ja turvallisuutta koskevat peruslähtökohdat. Saarinen (2007) toteaa, että

työnantajalla on jopa ankara vastuu turvata työntekijän turvallisuus ja terveys. Tästä hän mainitsee esimerkkinä sen, että työlainsäädännössä yli puolet säännöksistä koskee työturvallisuutta ja työterveyttä.

Työturvallisuuslain tarkoituksena ”on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennalta ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden haittoja” (1 luku, 1 §). Lainsäätäjän mukaan tarkoituksena on, että edellä kuvattu lain säännös ohjaa lain soveltamista (Hallituksen esitys 2002). Voitaneen siis ajatella, että laissa tarkoitettujen työn terveellisyyteen ja turvallisuuden liittyvät toimenpiteet tulee toteuttaa nimenomaan edellä ilmaistua päämäärää parhaiten palvelevalla tavalla.

Huomiota kiinnitetään työturvallisuuslaissa (2 luku, 8§) myös työolosuhteisiin sekä työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin: ”Työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Huolehtimisvelvollisuuden laajuutta rajaavina tekijöinä otetaan huomioon epätavalliset ja ennalta arvaamattomat olosuhteet, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa, ja poikkeukselliset tapahtumat, joiden seurauksia ei olisi voitu välttää huolimatta kaikista aiheellisista varotoimista. Työnantajan on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet.” Myös työn suunnittelu on tärkeä osa työturvallisuutta. Suunnittelussa työturvallisuuslaki (2 luku, 13§) mainitsee huomioitaviksi asioiksi työntekijän fyysiset ja henkiset edellytykset, ”jotta työn kuormitustekijöistä työntekijän työturvallisuudelle tai terveydelle aiheutuvaa haittaa tai vaaraa voidaan välttää tai vähentää.”

Euroopan Unionin komission 2000-luvun alussa teetättämästä palvelujen turvallisuuden kartoituksesta selviää ongelma, joka on palvelujen monimuotoisuus ja laaja kokonaisuus sekä monien erilaisten palvelutyyppeiden olemassaolo. EU:n jäsenmaat, joissa on voimassa olevaa turvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä, ovat sisällyttäneet palvelujen turvallisuuden erilaisiin viitekehyksiin. Verhelän käsityksen mukaan EU-maissa palvelujen turvallisuuden sääntelyssä on erotettavissa kolme muotoa: 1) integroiminen

yleiseen tuoteturvallisuuslainsäädäntöön, 2) integroiminen yleiseen kuluttajansuojalainsäädäntöön sekä 3) integroiminen yleiseen työturvallisuuslainsäädäntöön. (Verhelä 2007.)

Tikkanen ym. (2007, 156) kiinnittävät huomiota työstä aiheutuvaan stressiin ja henkiseen kuormitukseen, jotka voivat heikentää työntekijän henkistä hyvinvointia ja pahimmillaan johtavat jopa työuupumukseen. Henkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoiksi luetellaan työilmapiirin ja työn henkisen kuormittavuuden selvittäminen, hyvä johtaminen, selkeät vastuualueet, arvostus, yhteistyö, palautteen antaminen sekä turvalliset työolot.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimusmenetelmät

Hirsjärven ym. (2009) mukaan perinteinen tutkimusstrategia on jaoteltavissa kolmeen eri tyypin strategiaan: kokeelliseen, survey- sekä case-studyksi nimitettävään tapaustutkimukseen. Tutkimus on tapaustutkimus, jossa kohteena on yhteisö, Savonlinna-Säämingin seurakunnan toiminnallisen puolen työntekijät, jotka työntekijäjoukosta tekevät paljon leiri- ja retkityötä ja ovat näin ollen tekemisissä turvallisuuteen liittyvien asioiden kanssa säännöllisesti. Turvallisuusasioita tutkin kyselyllä ja teoriaosuudessa kirjallisen materiaalin avulla sekä sen lisäksi itse työyhteisön jäsenenä luonnollisissa tilanteissa havainnoiden.

Olen Savonlinna-Säämingin seurakunnan nuorisotyönohjaaja ja ollut virassa noin 15 vuotta. Pääasiallinen työalani on varhaisnuorisotyö, eli työ alakouluikäisten parissa. Työnkuva sisältää muun muassa koulu-, leiri-, tapahtuma- ja retkityötä. Työnkuvaani kuuluu lisäksi rippikoulutyötä, perhetyötä sekä vapaaehtoisten kerhonohjaajien kouluttaminen. Kokemusta erilaisista leireistä lasten ja nuorten kanssa minulle kertyy vuosittain keskimäärin kuuden leirin verran, joka on riippuen leireistä noin 27 päivää vuodessa, joten leirielämä ja sen ilot ja huolet ovat vuosien mittaan jo tulleet tutuiksi. Suurella osalla leireistä toimin ohjelma- ja turvallisuusvastaavana. Osa leireistä toteutetaan omissa leirikeskuksissa, mutta osa on telttaleirejä toisilla paikkakunnilla.

3.2 Tutkimuksen toteutus

Kyselyn suoritin informoituna kyselynä. Tällaisessa kyselyssä vastaajat saavat kyselylomakkeet tutkijalta henkilökohtaisesti esimerkiksi työpaikalla. Samalla kun tutkija jakaa lomakkeet, hän kertoo tutkimuksesta sekä kyselystä ja on paikalla vastaamassa mahdollisiin kysymyksiin. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu omalla ajalla ja kyselyt palautetaan johonkin sovittuun paikkaan. (Hirsjärvi 2009, 196).

Kyselylomake (Liite 1) sisälsi monivalinta-, sekä avoimia ja skaaloihin perustuvia kysymyksiä retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeista. Kyselylomakkeet jaoin henkilökohtaisesti työpaikalla, toiminnallisen puolen työntekijäkokouksessa vuoden 2009 helmikuun toisella viikolla ja samalla kerroin kyselyn sekä opinnäytetyön tarkoituksesta. Kyselyyn vastattiin kokouksen aikana ja palautettiin kokouksen päätteeksi. Samalla minulla oli mahdollisuus vastata kysymyksiin, joita kyselystä aiheutui. Kokouksessa oli paikalla 14 henkilöä toiminnallisen puolen henkilöstöstä, jota on yhteensä 29 henkilöä. Sen vuoksi kävin kokouksesta poissaolleiden työntekijöiden luona henkilökohtaisesti toimittamassa kyselyn. Kuudelle työntekijälle jouduin jättämään kyselyn työpaikan sisäisen postin välityksellä. Saatekirjettä (Liite 2) käytin vain näiden kuuden henkilön kohdalla, koska heille ei ollut mahdollista kertoa kasvotusten kyselyn ideaa ja sisältöä. Viimeiset, sisäisen postin kautta välitetyt vastaukset, palautuivat helmikuun 2009 loppuun mennessä.

Kirjallisen kyselyn ensisijaisena tarkoituksena oli saada ajantasaista ja relevanttia tietoa nimenomaan leiri- ja retkityötä konkreettisella tasolla toteuttavilta työntekijöiltä. Kyselyllä selvitettiin missä määrin työntekijät ovat paneutuneet annettuihin turvallisuusohjeisiin sekä millaisina kyseiset ohjeet on nähty ja koetaanko niiden olevan käytännössä niin työntekijän kuin palvelujen vastaanottajan näkökulma huomioiden turvallista toimintaa palvelevia ja edistäviä, sekä täyttävätkö ne vaadittavalle turvallisuustasolle asetetut vaatimukset. Kyselylomakkeen kysymykset pohjautuivat Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeiden sisältöön. Lomakkeesta oli tarkoitus tehdä mahdollisimman selkeä ja välttää tekemästä siitä niin pitkää, että vastaaminen olisi tuntunut epämiellyttävältä ja aikaa vievältä.

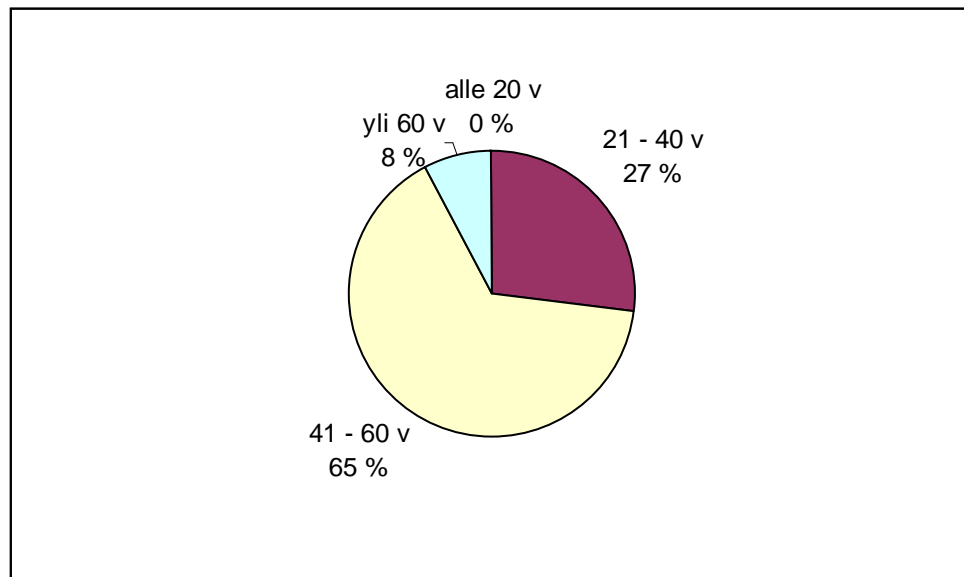
Turvallisuusohjeiden merkitystä seurakunnan toiminnan laadussa ja turvallisuudessa ei ole tietääkseni aikaisemmin tutkittu. Myöskään asiaa suoranaisesti koskevaa kirjallisuutta ei ole. Sen sijaan yritysturvallisuutta on yleisemmin tutkittu ja myös asiaan liittyvää kirjallisuutta on laadittu. Yritysturvallisuutta tarkastelevat tutkimukset ja teokset poikkeavat kuitenkin lähestymistavaltaan ja näkökulmaltaan huomattavasti tämän opinnäytetyön aiheesta. Yrityskirjallisuus keskittyy paljolti esimerkiksi tieto- ja taloudellisiin riskeihin sekä vakuutusasioihin. Yritysturvallisuuteen liittyviä tutkimustuloksia sekä kirjallisuutta hyödynnetään ensisijassa ohjelmapalveluiden tarjoamisen näkökulmasta. Ulkomaisia lähteitä ei myöskään suoraan aiheeseen liittyen ollut löydettävissä.

Tutkimuksen luotettavuus

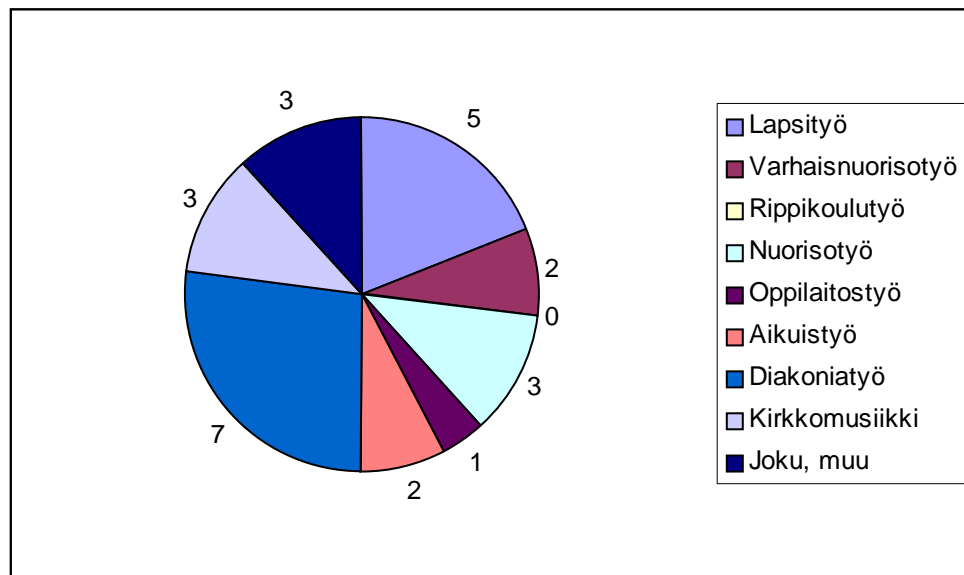
Kyselytutkimus suoritettiin informoituna kyselynä, jolloin vastaajilla oli mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä kyselyn tekijälle. Tällä tavalla toimien väärinymmärrysten mahdollisuus minimoitiin. Täten tutkimusta voidaan pitää pätevänä. Palautusprosentti oli 93. Näin ollen voidaan todeta, että kyselyn tulokset ovat luotettavia. Hirsjärvi (2009, 231) käyttää termejä reliaabelius sekä validius, jotka tarkoittavat mittaus tulosten toistettavuutta sekä tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Nämä molemmat täyttyvät tässä tutkimuksessa.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselyn palautti 27 vastaajaa 29 kyselyn saaneesta. Palautusprosentti oli hyvä ja siksi tutkimuksen tulokset ovat käyttökelpoisia ja niitä voidaan käyttää hyödyksi Savonlinna-Säämingin seurakunnassa leiri- ja retkitoiminnan turvallisuusasioiden kehittämässä.

Taustatiedot**KUVIO 1: Vastaajien ikäjakauma**

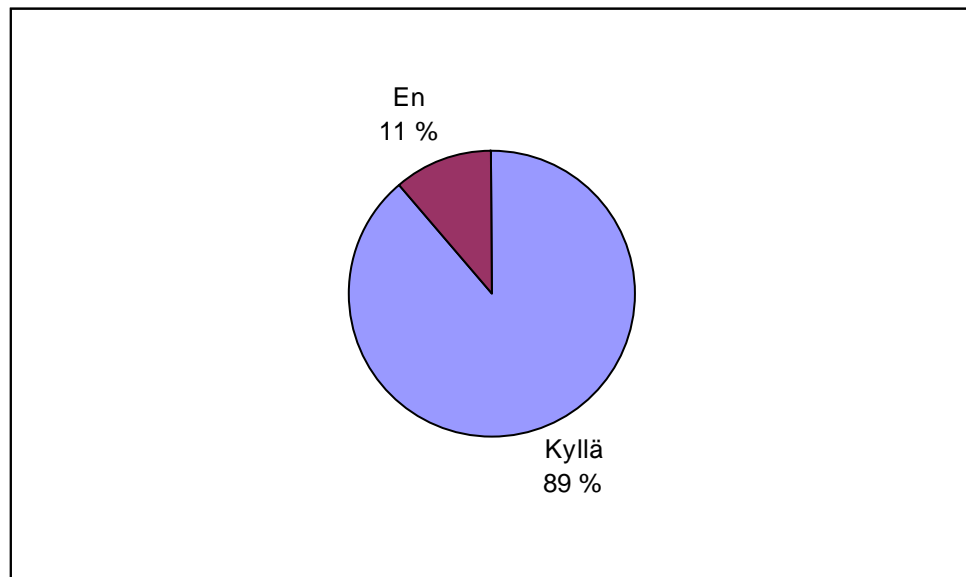
Alle 20-vuotiaita vastaajia ei ollut ollenkaan. Tämän ikäiset työntekijät ovatkin yleensä vielä joko opiskelevia kesätyöntekijöitä tai harjoittelijoita, joita ei kyselyn suorittamisen aikaan ollut seurakunnassa töissä. 21 - 40-vuotiaita oli seitsemän henkilöä. Suurin osa vastanneista, 17 henkilöä, kuului ikäryhmään 41 - 60-vuotiaat. Yli 60-vuotiaita oli vastaajista kaksi henkilöä. Kuviossa 1 on vastaajien ikäjakauma prosentteina. Suurimpaan ikäryhmään kuuluville työntekijöille on ennättänyt kertyä työkokemusta myös leiri- ja retkitoiminnasta joillekin jopa vuosikymmenien ajalta. Turvallisuusasiatkin ovat tulleet varmasti tutuiksi, vaikkei niitä ole aikaisempina vuosina tarvinnut kirjata kuten nykyään pitää. Toisaalta uudet turvallisuusohjeet ja niiden mukaan toimiminen ovat tuoneet tullessaan uutta lisätyötä, kun nykyisin kirjataan asiakirjoihin ja lomakkeisiin ne tiedot, jotka aikaisempina vuosina ovat olleet hiljaista tietoa.

KUVIO 2: Vastaajien pääasiallinen työala

Kuviossa 2 on työalat, joilla kyselyyn vastaajat pääasiassa työskentelevät. Luvut kertovat vastanneiden työntekijöiden määrän kullakin työalalla. Vastaajia ei ollut aivan kaikilta työaloilta. Rippikoulutyössä ei kyselyn toteuttamisen aikaan ollut viranhaltijaa, vaan virka oli haussa, joten rippikoulutyöstä vastaavan viranhaltijan vastauksia ei kyselyssä saatu. Suurin osa vastaajista, ellei jopa jokainen vastaaja, osallistuu kuitenkin rippikoulutyön toteuttamiseen oman työalansa puitteissa, vaikkei se yhdenkään vastaajan pääasiallinen työala olekaan. Joku, muu - työalasektori sisältää lähetystyön, erityisnuorisotyön, erään työntekijän jolle ei ole määriteltyä työalaa sekä yhden hallinnon edustajan.

Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006 ja muut ohjeet

KUVIO 3: Turvallisuusohjeisiin tutustuminen

Kuviossa 3 näkyy, että suurin osa, 89 prosenttia vastaajista, on tutustunut Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeisiin. 11 prosenttia vastaajista ei ole niihin tutustunut. He eivät tiedä, mistä kyseiset ohjeet on saatavissa.

”Missäköhän ne mahtavat olla...”

”En ole tietoinen mistä ne löytyvät.”

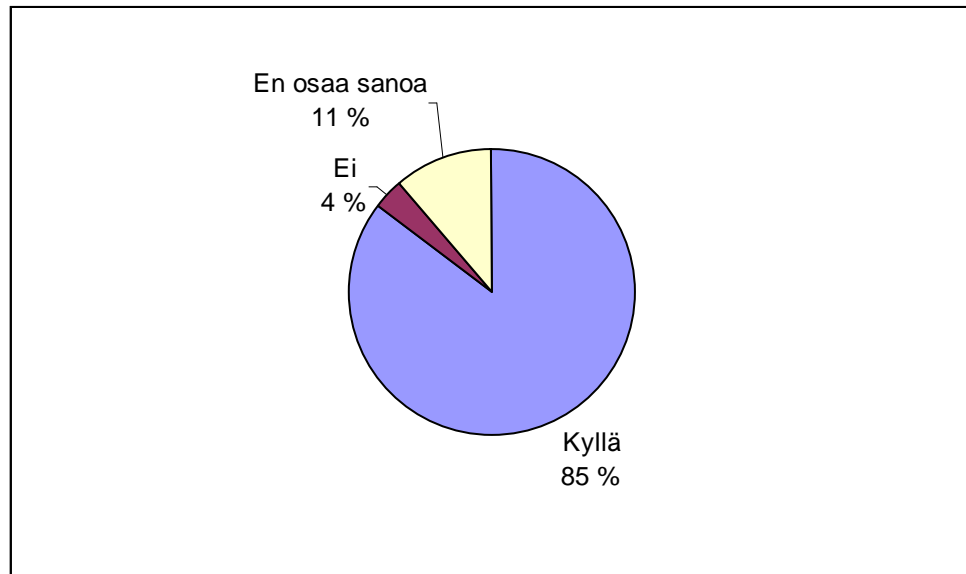
Kysymykseen retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeiden tarpeellisuudesta kaikki vastaajat ovat olleet yksimielisiä siitä, että ohjeet koetaan tarpeellisiksi.

”Tärkeintä on se, että turvallisuuteen liittyvät asiat on ohjeissa ikään kuin ”olemassa”. Sen avulla on helppo muistaa hoidettavat ja huomioitavat asiat.”

”Jokainen leirille osallistuja tietää, että turvallisuutta on ennalta ajateltu.”

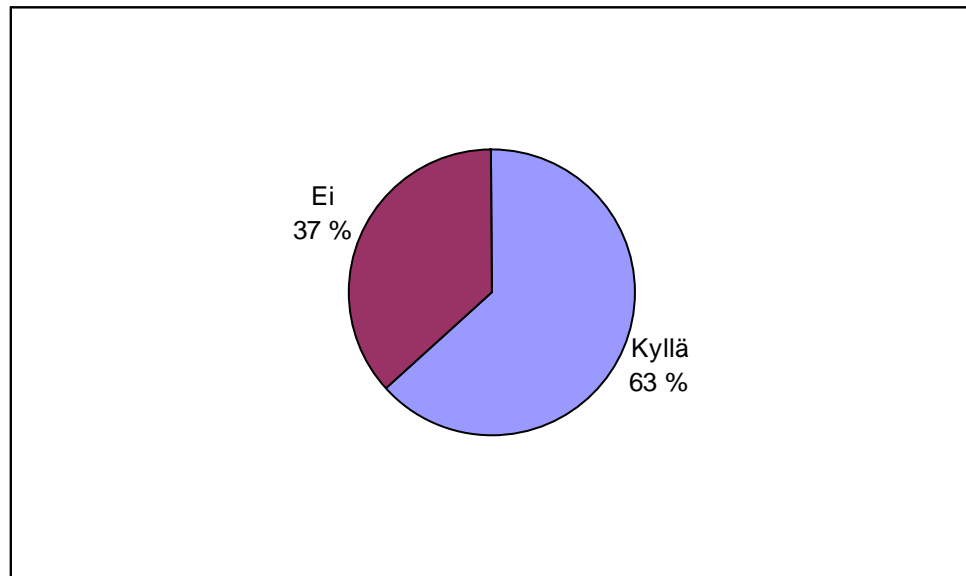
Retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeissa koetaan olevan monia tärkeitä asioita. Yksi tärkeimmiksi koetuista asioista on se, että mahdolliset riskit tulee kartoitettua ennakkoon. Samalla työntekijöiden kesken tulee jaettua vastuut selkeästi. Turvalli-

suusohjeet antavat myös ohjeita turvallisuusasiakirjan tekemistä varten. Turvallisuusohjeissa mainittu osallistujakortti ja sen antamat tiedot osallistujista koetaan myös hyvin tärkeiksi.

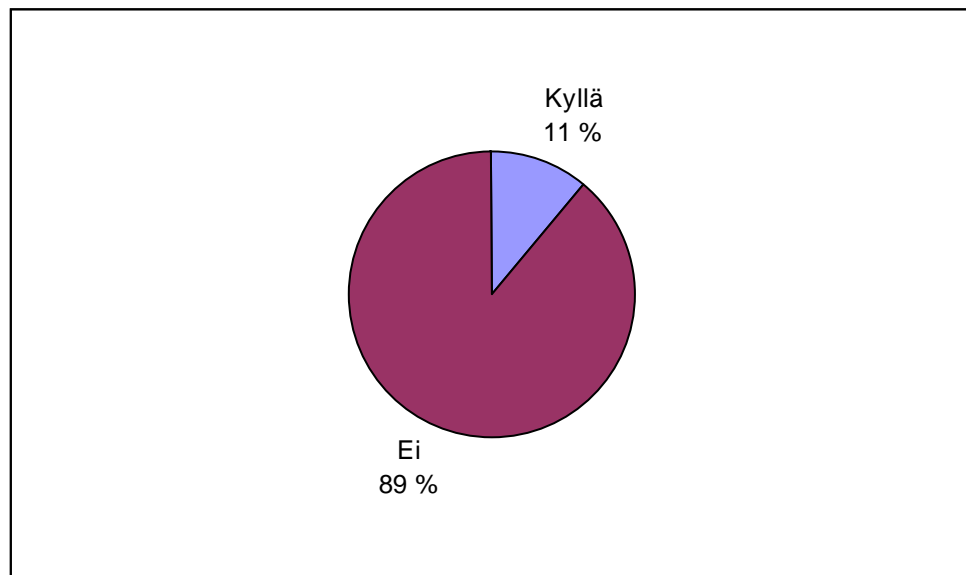
KUVIO 4: Turvallisuusohjeiden selkeys ja ymmärrettävyys

Turvallisuusohjeiden selkeys jakoi ajatuksia (kuvio 4). Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että ohjeet ovat selkeitä ja ymmärrettäviä. Pieni osa vastaajista ajattelee ohjeiden olevan ”osittain kapulakieltä” ja siksi ei-ymmärrettäviä ja epäselkeitä. Ne 11 prosenttia vastaajista, jotka eivät ole näihin ohjeisiin tutustuneet, eivät luonnollisesti osaa sanoa ohjeiden selkeydestä ja ymmärrettävyydestä.

KUVIO 5: Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeisiin tutustuminen

Vuonna 2007 Kirkkohallituksen antamat Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeet ovat vastaajille vieraammat kuin retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet. Kuvio 5 kertoo, että yli puolet vastaajista on tutustunut kyseisiin ohjeisiin, mutta lähes 40 prosenttia ei eri syistä ole niihin tutustunut. Yli puolet heistä, jotka eivät ole näihin ohjeisiin tutustuneet, eivät ole tietoisia kyseisten ohjeiden olemassaolosta. Pienin osa vastaa, etteivät kyseiset ohjeet koske heidän työtään. Osa vastaajista kertoo, että ”on laittamassa kuntoon työtään tältä osin”. Muita syitä on ajanpuute sekä saamattomuus, vaikka tieto ohjeiden olemassaolosta onkin. Nämä ohjeet koskevat niitä työntekijöitä, joilla on vastuullaan jotain seurakunnan säännöllisestä, viikoittain tapahtuvasta työstä, esimerkiksi kerhot ja piirit. Siksi olisi suotavaa, että suurin osa vastaajista voisi sanoa tuntevansa nämä ohjeet ja toimivansa niiden mukaan.

KUVIO 6: Kuluttajaviraston ohjeisiin tutustuminen

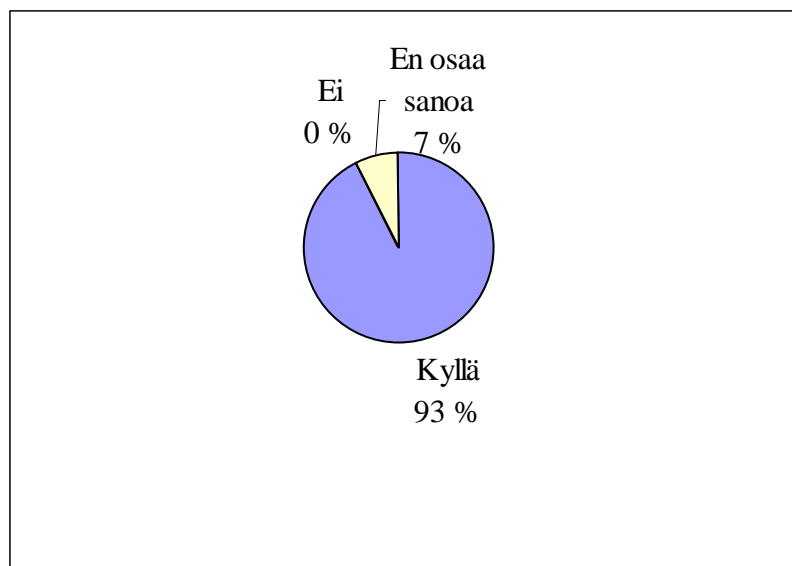
Kaikkein vieraimmiksi koettiin Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi, jotka ovat toimineet pohjana Kirkkohallituksen antamille retki- ja leiritoiminnan sekä seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeille. Kuviosta 6 näkyy, että suurin osa seurakunnan toiminnallisen puolen henkilöstöstä ei ole tutustunut näihin ohjeisiin ollenkaan. Tilanne on täysin päinvastainen kuin retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeisiin tutustumisen kohdalla. Suurin osa vastaajista, jotka eivät ole tutustuneet Kuluttajaviraston antamiin ohjeisiin, eivät ole tietoisia ohjeiden olemassaolosta. Osa ei ole tutustunut näihin ohjeisiin, koska ne eivät ole heidän saatavilla. Totuus tosin on, että ohjeet löytyvät internetistä, esimerkiksi ”googlettamalla” sanat Kuluttajaviraston ohjeet ja ovat kenen tahansa saatavilla Kuluttajaviraston verkkosivuilla. Osa vastaajista on sitä mieltä, että nämä ohjeet eivät kuulu heidän työhönsä. Muita tutustumattomuuden syitä on ajanpuute sekä saamattomuus. Joillekin tutustumisesta on niin kauan aikaa, ettei ohjeista enää muisteta mitään.

TAULUKKO 2: Eri turvallisuusohjeisiin tutustuminen

	Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet	Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeet	Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmanpalvelujen turvallisuuden edistämiseksi
Kyllä	89 %	63%	11%
Ei	11%	37%	89%

Taulukosta 2 on helppo huomata, että retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet ovat kaikkein tutuimmat seurakunnan toiminnallisen puolen henkilöstölle. Kuluttajaviraston ohjeet, jotka ovat toimineet molempien Kirkkohallituksen seurakuntiin antamien ohjeiden pohjana ja perustana sekä ovat näistä ohjeista ensimmäisinä annettut, ovat jääneet vieraimmiksi. Retki- ja erityisesti leiritoiminta kuuluu niin monen toiminnallisen puolen työntekijän tehtäviin, että retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet ovat tulleet tutuimmiksi.

Retkien ja leirien suunnittelu

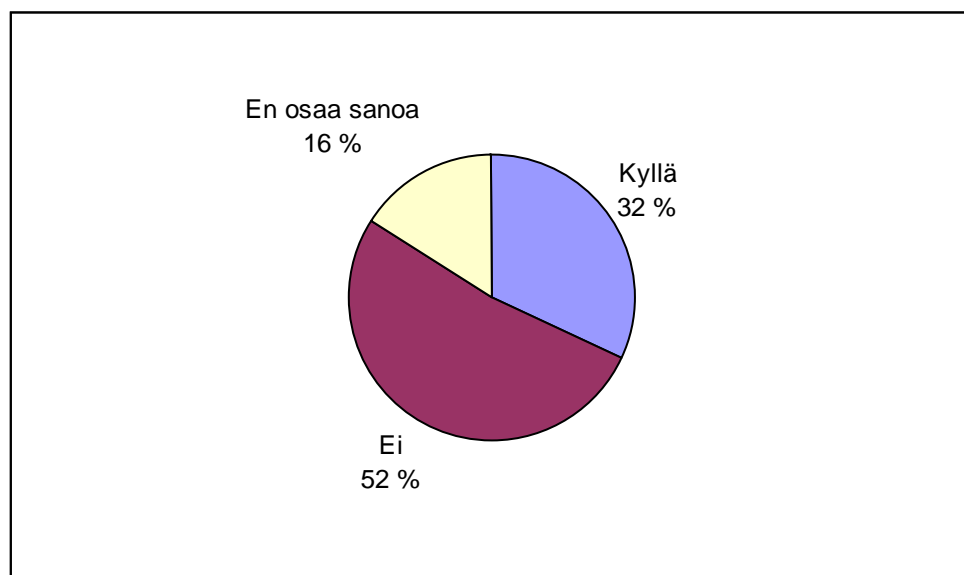
KUVIO 7: Arvioidaanko leirin/ retken riskejä etukäteen?

Retkien ja leirien riskien ennakoiminen koettiin tärkeäksi asiaksi. Kysyttäessä arvioi-
daanko leirin / retken riskejä etukäteen, vastaukset olivat jotakuinkin yksimielisiä siitä,
että niin tehdään. Kuviossa 7 näkyy, että vain pieni osa ei osannut sanoa tapahtuuko
riskien ennakoarviointia. Kukaan ei vastannut, ettei riskejä arvioida etukäteen. Suurin
osa vastaajista arvioi riskejä etukäteen työtiiminsä kanssa palaverissa ennen retkeä tai
leiriä.

*”Mietitään mitkä tilanteet ovat riskialttiita ja miten. Mietitään miten riskejä voisi vält-
tää.”*

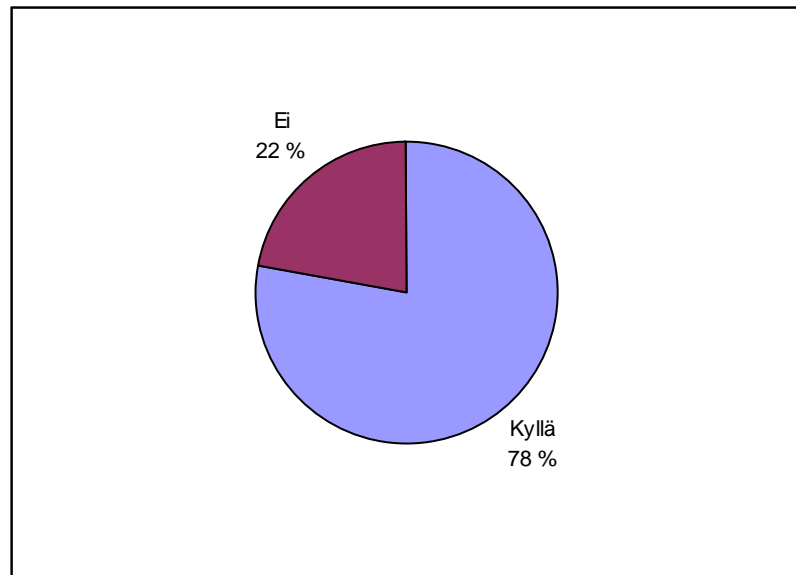
Riskejä arvioidaan usein turvallisuusasiakirjaa täytettäessä ja ne kirjataan kyseiseen
asiakirjaan. Se laaditaan lähes säännöllisesti pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta.
Poikkeustapauksina ovat olleet esimerkiksi retket, joilla vastaaja ei ole itse ollut oh-
jelma- ja turvallisuusvastaavana tai pienen ryhmän bussiretket.

Aivan kaikki vastaajat eivät myöskään itse ole laatineet vastuullaan ollutta retkeä tai
leiriä varten turvallisuusasiakirjaa. Turvallisuusasiakirjan laatimattomuuden syitä on
muun muassa se, ettei työntekijän vastuulla ole sellaista toimintaa, jota varten tarvitsi-
si turvallisuusasiakirjaa laatia sekä kun kyseessä on ollut lyhytkestoinen matka.

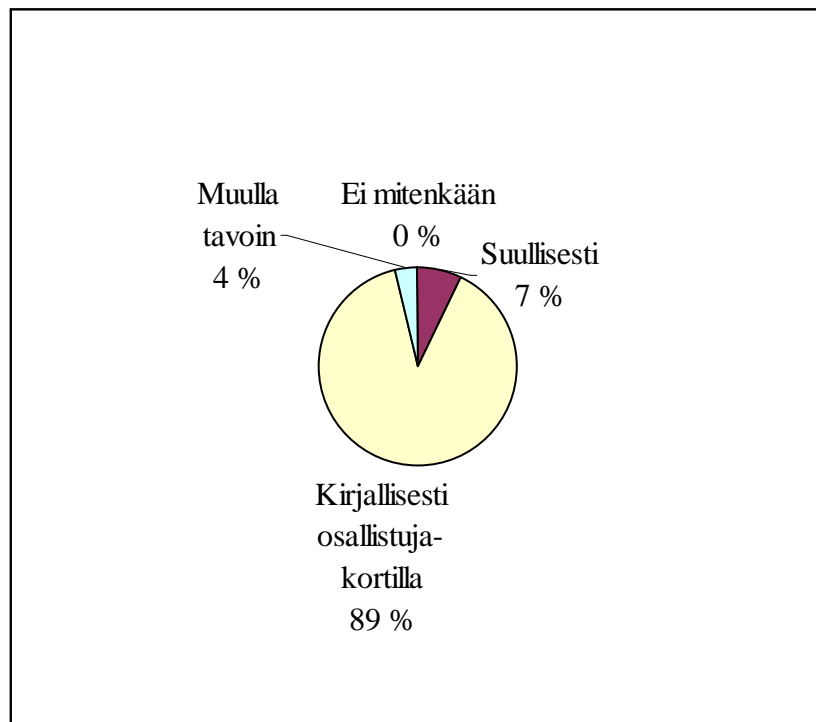
**KUVIO 8: Vaativamman toimintaosion erillisen turvallisuussuunnitelman
laatiminen**

Joskus leireillä tai retkillä on ohjelmaa, joka on toiminnaltaan vaativampaa kuin normaali leiriohjelma. Tällainen ohjelma vaatii osallistujalta jotakin erityistä osaamista. Esimerkkinä voisi olla melontaretki. Kysyttäessä, laaditaanko tällaista vaativampaa toimintaosiota varten erillinen turvallisuussuunnitelma, vastasi vähän yli puolet, ettei sellaista tehdä (kuvio 8). Suurin syy siihen, ettei erillistä turvallisuussuunnitelmaa tehdä on se, ettei leirin tai retken ohjelmaan ole sisältynyt vastaavaa toimintaa. Jos tällaista ohjelmaa on kuitenkin ollut, se on ollut tiedossa jo leirin tai retken suunnitteluvaiheessa, jolloin se on voitu sisällyttää ja huomioida leirin tai retken omassa turvallisuusasiakirjassa.

KUVIO 9: Toisen henkilön vastuulla olevan leirin/retken turvallisuusasiakirjaan perehtyminen

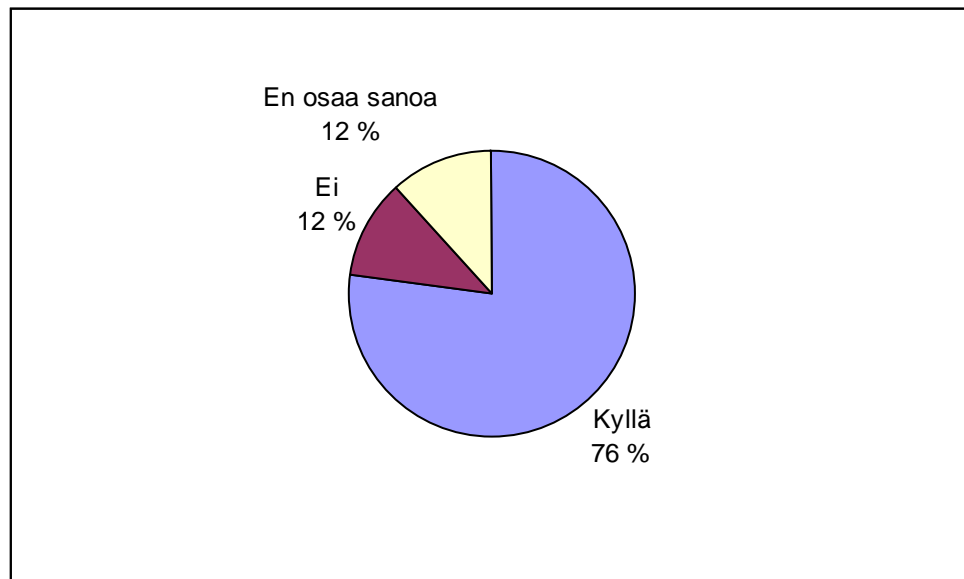
Jokaisen retken tai leirin turvallisuusvastaavan tehtäviin kuuluu perehdyttää kaikki mukana olevat työntekijät kyseisen tapahtuman turvallisuusasiakirjaan. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut, kuten kuvio 9 näkyy. Lähes 80 prosenttia vastaajista on perehdytetty leirin tai retken turvallisuusasiakirjaan, mutta yli 20 prosenttia sanoo, ettei ole saanut tätä perehdytystä.

KUVIO 10: Osallistujien henkilötietojen kerääminen

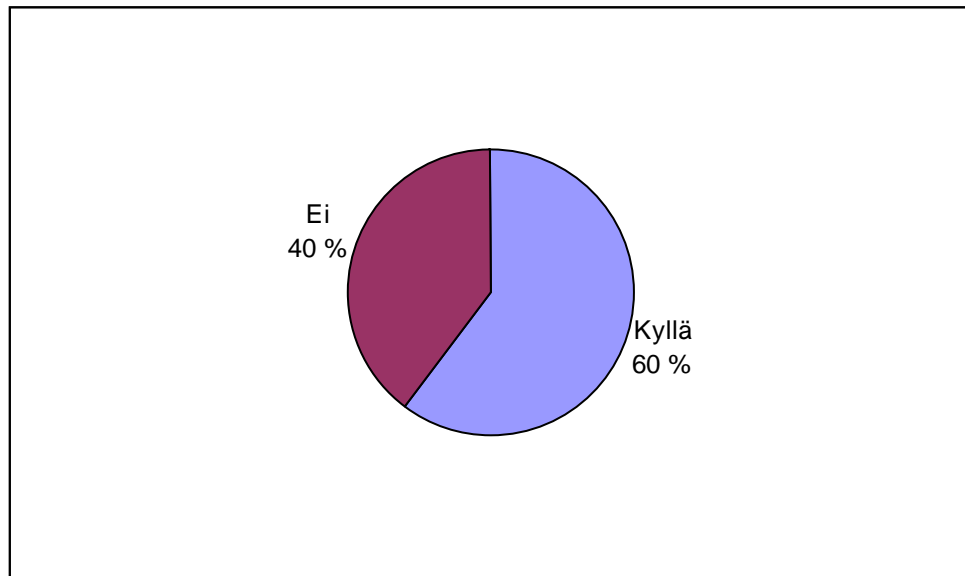
Leirille tai retkelle osallistuvilta henkilöiltä kerätään henkilötiedot. Useimmiten, kuten kuviosta 10 näkyy, tiedot kerätään kirjallisesti osallistujakortilla, jonka leirille tai retkelle osallistuja saa etukäteen kotiin täytettäväksi ja palauttaa leirille tai retkelle tullessaan. Osa vastaajista kerää tiedot suullisesti. Muut tavat ovat muun muassa se, että tiedot kerätään suullisesti, jonka jälkeen kerääjä kirjaa ne itse paperille. Lapsityön puolella käytetään iltapäiväkerhon osalta hoitosopimusta, jossa kyseiset tiedot tulevat kerätyksi. Päiväkerhon kohdalla käytetään ilmoittautumiskaavaketta, johon henkilötiedot kirjataan. Leirille tai retkelle ilmoittautumisen yhteydessä kysytään osallistujan perustiedot (esimerkiksi nimi, ikä, allergiat sekä alaikäisiltä huoltajan yhteystiedot). Nämä tiedot kerätään ilmoittautumislistaan tiettyyn päivämäärään mennessä ennen leirin tai retken alkamista. Tämän lisäksi ilmoittautumisaajan päättymisen jälkeen lähetettävissä leirikirjeissä pyydetään ilmoittamaan erityisistä tarpeista tai lääkityksestä ennen leirin tai retken alkamista leirin turvallisuusvastaavalle työntekijälle sekä palauttamaan kirjeen mukana lähetetty osallistujakortti täytettynä leirille tai retkelle tullessa.

Retkien ja leirien toteutus

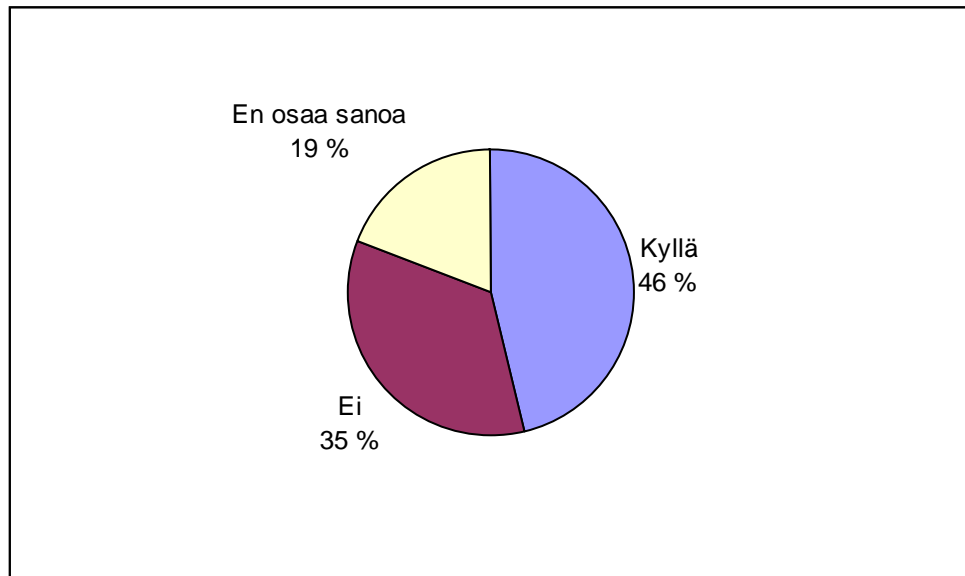
KUVIO 11: Turvallisuusoppitunnin pitäminen leirin/retken alussa

Turvallisuusoppitunti tarkoittaa tilannetta, jossa leirin tai retken kaikki työntekijät sekä osallistujat ovat paikalla ja jossa käydään läpi tapahtuman turvallisuusasioita niin että jokainen on tietoinen mitä pitää tehdä ja minne mennä esimerkiksi tulipalon sattuessa ja kuka kantaa vastuuta mistäkin asiasta. Lähes 80 prosenttia vastaajista ilmoittaa pitävänsä niin sanotun turvallisuusoppitunnin retken tai leirin alussa. 12 prosenttia vastaajista ei turvallisuusoppituntia ilmoita pitävänsä ja 12 prosenttia ei osaa sanoa, pidetäänkö sellaista. Yhteenlaskettuna lähes neljännes vastaajista joko ei pidä kyseistä tuntia ollenkaan tai ei osaa sanoa, pidetäänkö tällaista infohetkeä. Tämä on selkeä puute, sillä turvallisuusvastaavan yksi tehtävä on pitää turvallisuusoppitunti ja informoida osallistujia turvallisuusasioista.

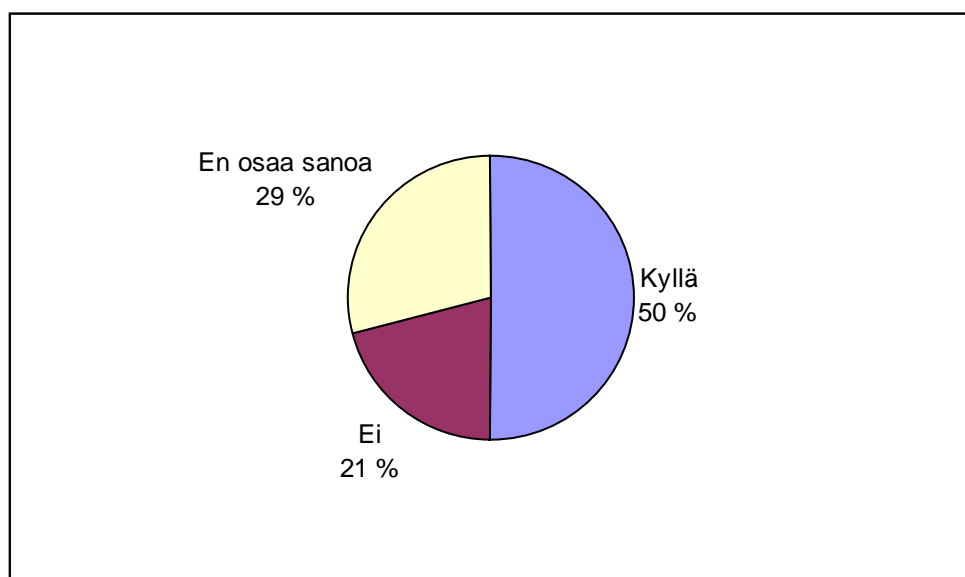
KUVIO 12: Leirillä/retkellä tapahtunut onnettomuus tai vakava läheltä piti -tilanne

Vahingoilta ei täysin voi välttyä. Yli puolet vastaajista ilmoittaakin, kuten kuviosta 12 näkyy, että heidän leireillään tai retkillään on tapahtunut vakava läheltä piti-tilanne tai onnettomuus. Se, millaisia onnettomuuksia tai tilanteita on tapahtunut, ei selviä kyselystä, koska tätä koskevaa tarkentavaa kysymystä ei lomakkeessa esitetty. Sattuneista onnettomuuksista tai tilanteista on suurimmasta osasta ilmoitettu eteenpäin. 83 prosenttia kertoo ilmoittaneensa onnettomuuksista tai vakavista läheltä piti-tilanteista eteenpäin. 13 prosenttia vastaajista sanoo, ettei onnettomuuksista ole oltu yhteyksissä mihinkään tahoon. Neljä prosenttia vastaajista ei osaa sanoa, onko onnettomuuksista ilmoitettu mihinkään tai kenellekään. Ne vastaajat, jotka ovat olleet tapahtuneen jälkeen yhteydessä eteenpäin, kertovat ottaneensa yhteyttä onnettomuuden uhrin kotiin tai vanhempiin, samoin kuin pelastusviranomaisiin tai terveyskeskukseen. Myös esimiehiin on oltu tapausten vuoksi yhteydessä. Tilanteista on myös tehty onnettomuusraportteja vakuutuksia varten.

KUVIO 13: Onnettomuuskirjanpito

Onnettomuuskirjanpito jakaa käytäntöjä. Kuviossa 13 on nähtävissä, että vain vajaa puolet vastaajista ilmoittaa pitävänsä työalansa retkien ja leirien onnettomuuksista kirjanpitoa. Lähes 20 prosenttia vastaajista ei osaa sanoa, pidetäänkö heidän työalallaan tällaista kirjanpitoa ja 35 prosenttia vastaajista ilmoittaa, ettei tapahtuneista onnettomuuksista pidetä kirjaa. Kirjanpito olisi tärkeää pelkästään jo siksi, että usein tapahtuneen onnettomuuden jälkeen esimerkiksi vakuutusasioiden yhteydessä kysytään kirjallista onnettomuusraporttia.

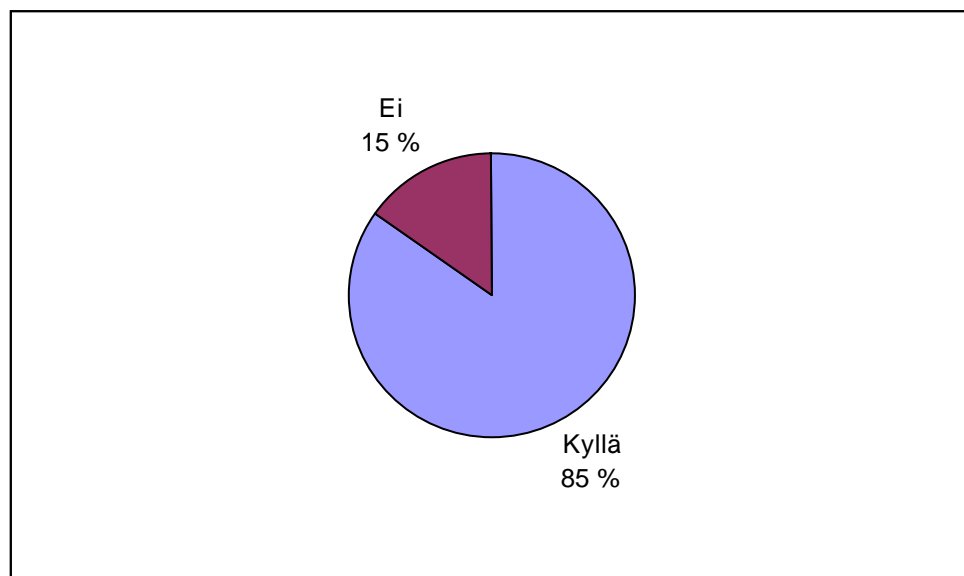

KUVIO 14: Erilliset toimintaohjeet hätätilanteita varten

Kysymykseen, onko leireille ja retkille laadittu erikseen hätätilanteita varten omat toimintaohjeet, vastaajista puolet ilmoittaa että näin on tehty. Kuviosta 14 on nähtävissä, että yllättävän suuri osa vastaajista, lähes 30 prosenttia, ei osaa sanoa onko leireille ja retkille laadittu erilliset hätätilanteita varten olevat toimintaohjeet. Vähän yli viidennes vastaajista sanoo, ettei erillisiä hätätilanteiden toimintaohjeita ole laadittu ollenkaan.

Henkilökunnan osaaminen ja koulutus

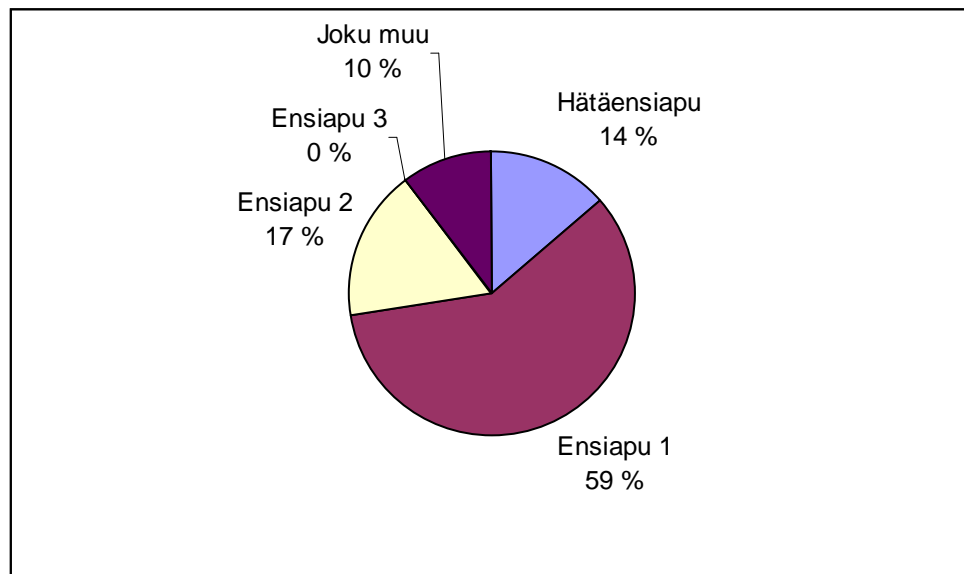
Vastaajista 85 prosenttia on sitä mieltä, että retkille ja leireille osallistuvan henkilökunnan määrä on riittävä. Kuitenkin 15 prosenttia sanoo, ettei henkilökuntaa ole tarpeeksi.

KUVIO 15: Henkilökunnan asianmukainen koulutus ja tehtäviin perehdyttäminen

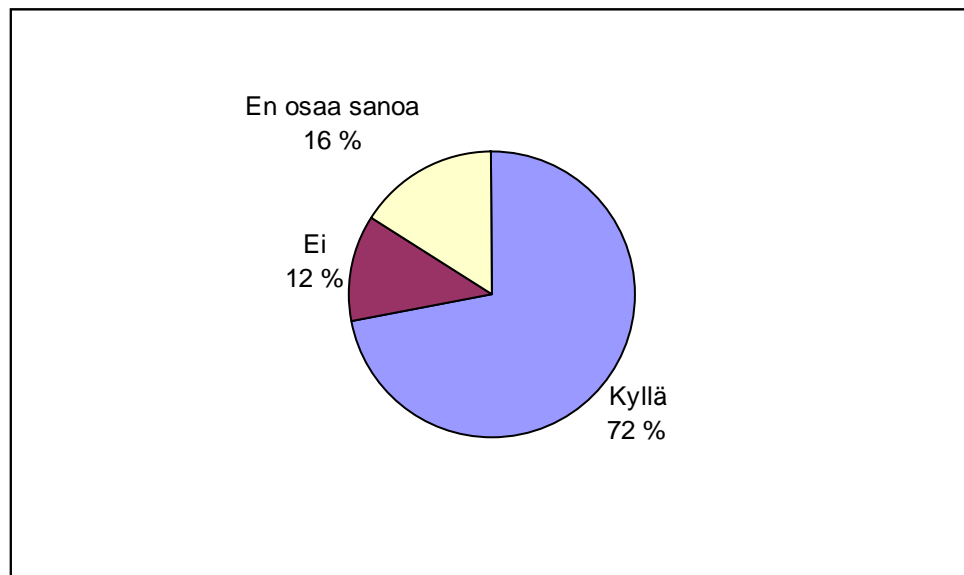
Kuviosta 15 on nähtävissä, että suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että retkien ja leirien henkilökunta on asianmukaisesti koulutettu ja perehdytetty tehtäviinsä sekä työnjakoon. 15 prosenttia vastaajista on kuitenkin sitä mieltä, että koulutuksessa on puutteita. Lisäkoulutusta kaivataan turvallisuusasioissa sekä ensiavussa. Kaikilla työntekijöillä ei ole voimassa olevaa ensiapukoulutusta. Vastaajista osa oli myös sitä mieltä, että paikallisen kohteeseen, leiripaikkaan tai retkikohteeseen, olisi syytä perehtyä

nykyistä tarkemmin. Samoin vastauksista ilmeni, että toisinaan työnjaossa on epäselvyyksiä, jotka tulisi poistaa. Millaisista epäselvyyksistä on kyse, ei selviä vastauksista.

KUVIO 16: Voimassa olevat turvallisuuteen liittyvät koulutukset

Seurakunnassa on tehty päätös, jonka mukaan jokaista viittä työntekijää kohden tulee yhdellä olla voimassa oleva ensiapukoulutus. Päivittämisestä ovat vastuussa lähiesimiehet. Suurimmalla osalla vastaajista, kuten kuviosta 16 näkyy, on voimassa Ensiavun peruskurssi EA 1, joka vaaditaan leirityötä tekeville henkilöille. Mikäli leirejä tai retkiä järjestetään paikoissa, joihin on vaikeaa saada ulkopuolista apua, vaaditaan työntekijältä voimassa oleva Ensiavun jatkokurssi EA 2. Joku muu -sarake sisältää sairaanhoitajakoulutuksen, jonka on käynyt muutama diakoniapuolen työntekijä. Diakonissat saavat ammattikoulutuksessaan myös sairaanhoitajan pätevyyden. Kuvalla kyselyyn vastanneesta työntekijästä ei ole voimassa mikään kysymyksessä ollut koulutus.

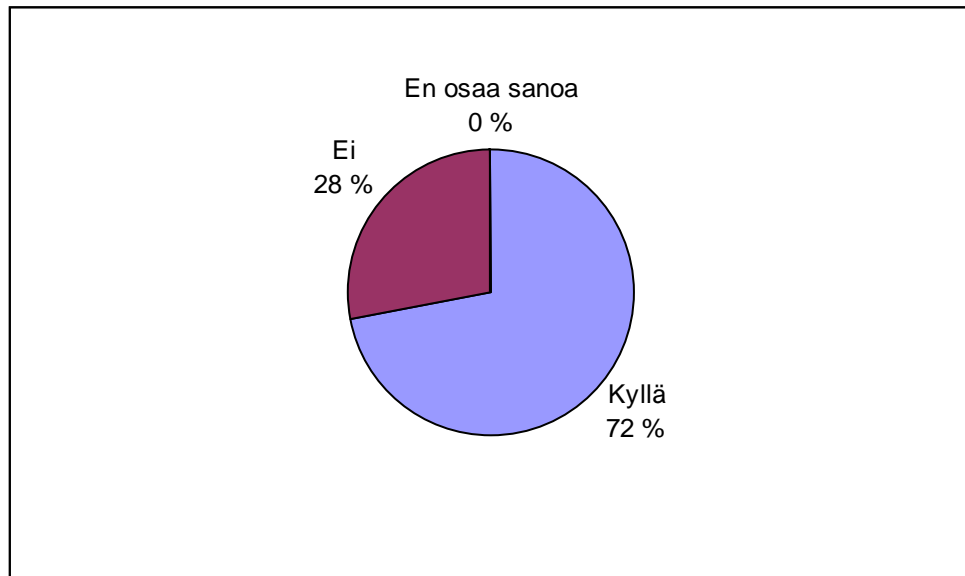
KUVIO 17: Turvallisuuteen liittyvän lisäkoulutuksen tarve

Moni työntekijä kaipaa nykyisten voimassa olevien turvallisuuteen liittyvien koulutusten lisäksi lisäkoulutusta, kuten kuviosta 17 käy selville. Toiveena on myös, että turvallisuuteen liittyvät koulutukset olisivat säännöllisiä.

”Aina joku palo-/ poistumisharjoitus olisi hyvä.”

”Koulutus tulee olla jatkuvaa.”

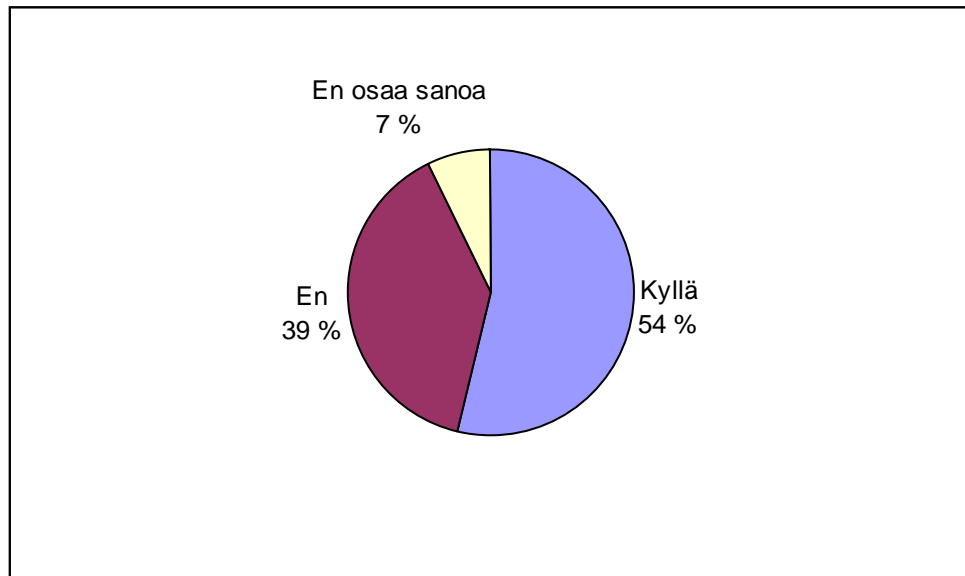
Ne, joilla ei mainituista koulutuksista mikään ole voimassa, mainitsivat haluavansa käydä ensiapukoulutuksen. Muita toivottuja ja kaivattuja koulutuksia ovat ensiapukoulutusten päivitys, paloturvallisuuskoulutus, hukkumisensiapu sekä vastuukoulutus. Seurakunnassa pidetään valmiusharjoituksia säännöllisesti kahden tai kolmen vuoden välein. Hankalaa on se, jos valmiusharjoituksen päivä ja aika eivät työntekijälle käy esimerkiksi virkamatkojen, muiden koulutusten tai sairastamisen vuoksi, tulee valmiusharjoitusten väliksi noin neljä tai viisi vuotta, mikä on pitkä aika. Mikäli valmiusharjoituksia voitaisiin järjestää vuosittain, saattaisi työntekijöiden osallistuminen niihin onnistua huomattavasti paremmin tai ainakin useammin kuin nykyisin. Lisäkoulutusta turvallisuusasioista kaipaa yli 70 prosenttia vastaajista. 12 prosenttia vastaajista kokee, että heillä on työhön tarvittava turvallisuuskoulutus ja vajaa 20 prosenttia ei osaa sanoa omasta turvallisuuskoulutustarpeesta.

KUVIO 18: Oletko osallistunut valmiusharjoitukseen?

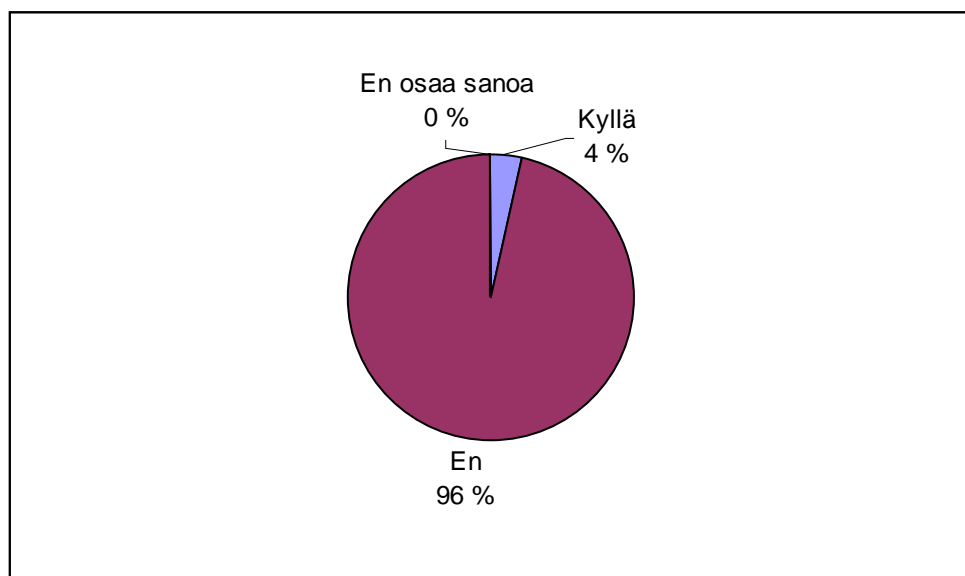
Valmiusharjoitukseen on suurin osa toiminnallisen puolen henkilöstöstä osallistunut, kuten kuviosta 18 näkyy. Yli 70 prosenttia vastaajista on joskus osallistunut valmiusharjoitukseen. Suurin osa osallistuneista on ollut mukana, kun seurakunta on järjestänyt valmiusharjoituksen vuonna 2008. Loput osallistuneista ovat olleet mukana vastaavassa tilanteessa 1980-luvulta lähtien eri aikoina. Yllättävän suuri on kuitenkin vastaajien määrä, jotka eivät ole koskaan osallistuneet valmiusharjoitukseen ja harjoitelleet muun muassa pelastus- ja sammutusvälineiden käyttöä ja avun hälyttämistä.

”Vuonna niks ja naks, eli epämääräisiä vuosia sitten.”

KUVIO 19: Tunnetko leirikeskusten evakuointisuunnitelmat?

Leirikeskusten evakuointisuunnitelmat ovat yli puolen vastaajista tiedossa. Silti, kuten kuvio 19 selviää, lähes 40 prosenttia vastaajista ei tunne näitä suunnitelmia. Kaikki vastaajat kuitenkin tekevät leirityötä ja ohjaavat erilaisia ja erikokoisia leiriryhmiä leirikeskuksissa. Toivottavaa olisi, että jokainen leirikeskuksessa työskentelevä tietäisi, miten leirikeskus tarpeen vaatiessa evakuoidaan.

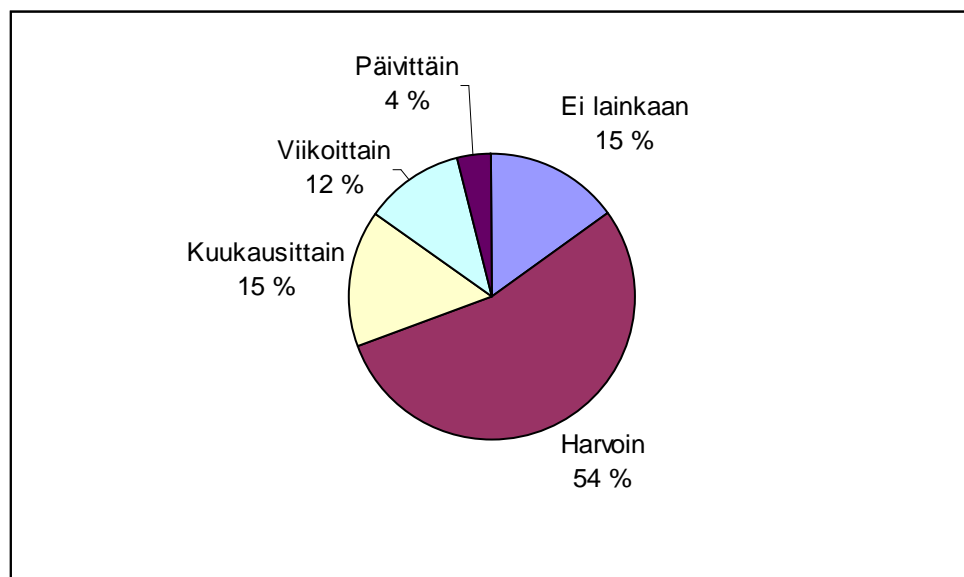

KUVIO 20: Oletko osallistunut evakuointiharjoitukseen?

Kuviosta 20 ilmenee, että vain pieni osa toiminnallisen puolen henkilöstöstä on osallistunut joskus evakuointiharjoitukseen. Nämäkin tapaukset ovat olleet joko oman seurakuntamme ulkopuolella tai hyvin pitkän aikaa sitten.

”En tässä elämässä.”

Oma työ

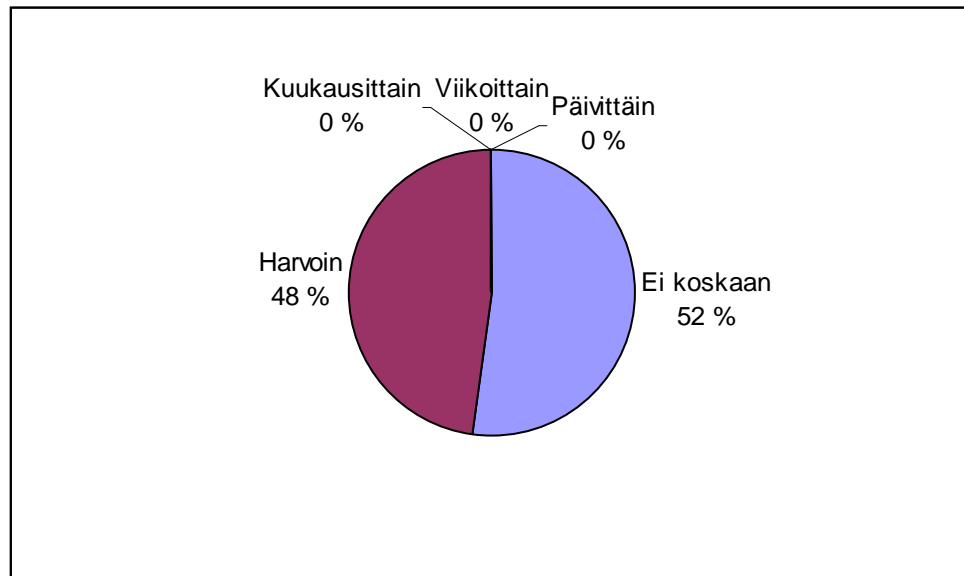

KUVIO 21: Työn fyysinen kuormittavuus

Vastaajista yhteensä yli puolet kokee, ettei työ rasita fyysisesti tai henkisesti terveyttä vaarantavalla tavalla tai että se rasittaa vain harvoin, kuten kuviosta 21 näkyy. Kuitenkin pieni osa vastaajista kokee tällaista rasitusta jopa päivittäin. He, jotka kokevat aika ajoin fyysistä tai henkistä kuormittavuutta, kertovat syiksi muun muassa stressin ja kiireen, jotka mainittiin vastauksissa useimmiten kuormittavuuden syinä. Muita syitä oli esimerkiksi leirityöstä aiheutuva univaje ja muuten väsyneenä työskentely. Myös jatkuva työ ihmisten parissa koetaan aika ajoin henkisesti rasittavana tai jopa hyvin rasittavana.

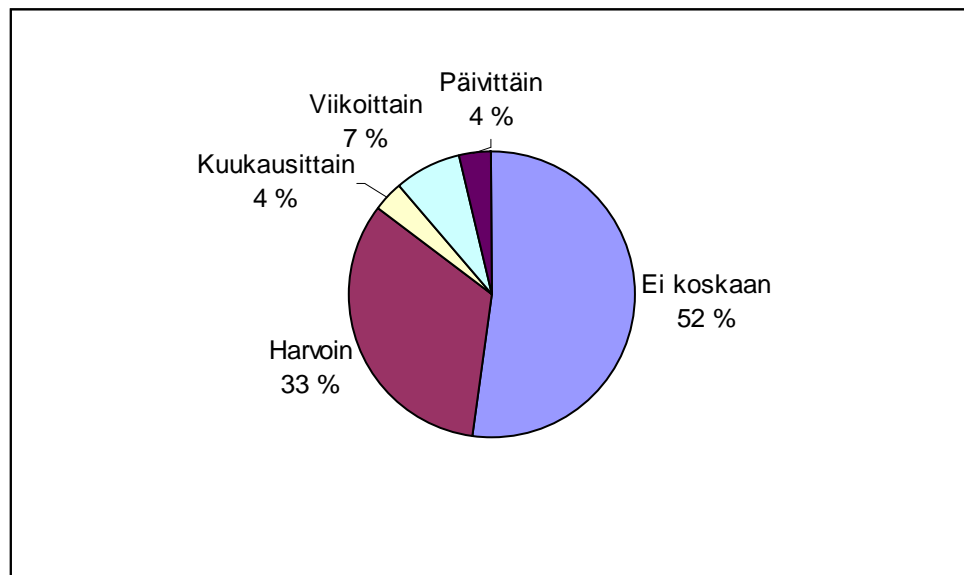
*” Välillä pitkiä työrupeamia, ettei vapaapäivinäkään oikein muista rentoutua kun res-
saa seuraavaa viikkoa.”*

Työaikojen epäsäännöllisyys aiheuttaa työaikalain ulkopuolella työskenteleville toisinaan kuormitusta. Työaika voi eri työpäivänä vaihdella jopa yli kymmenen tuntia. Joskus kuormitusta aiheuttaa itsestä riippumattomista syistä kasaantuvat työtehtävät, jotka puolestaan tuovat mukanaan kiireen.

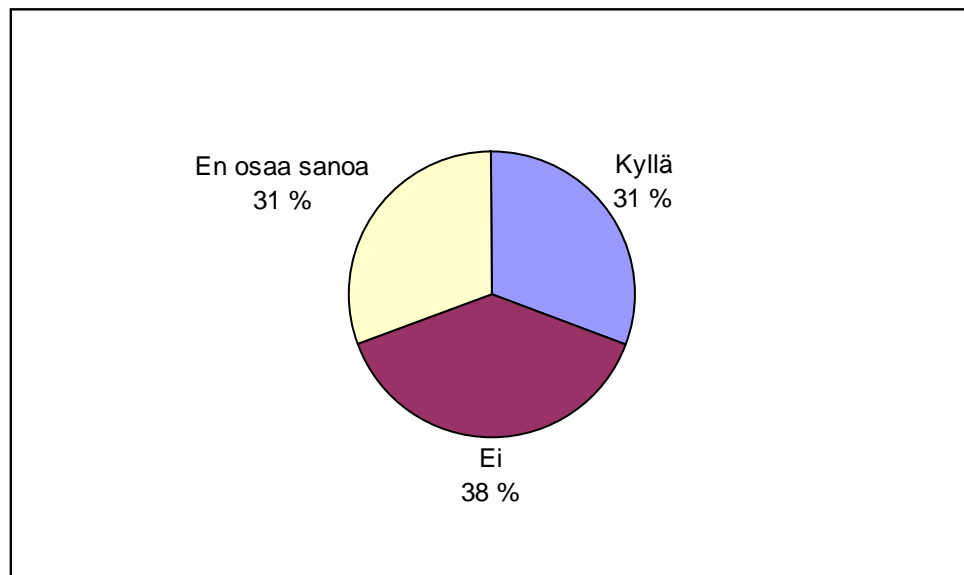
KUVIO 22: Asiakkaan aiheuttama uhkaava tilanne

Kuviosta 22 näkyy, että asiakkaiden aiheuttamia uhka- tai vaaratilanteita vastaajat ovat kokeneet vain harvoin tai eivät ollenkaan. Asiakkaan aiheuttamat uhkatilanteet ovat olleet joko aggressiivista käyttäytymistä tai sanallista uhkailua seurakunnan erilaisissa tiloissa ja tilaisuuksissa. Myös puhelimitse on koettu sanallista uhkailua. Seurakunnan työntekijät ovat usein tekemisissä ihmisten kanssa silloin, kun heidän elämässään on esimerkiksi surua, kuolemaa, vaikeita ihmissuhteita, työttömyyttä ym. arkoja ja herkkiä asioita. Joidenkin työalojen asiakkaina on myös ehkä enemmän riskikäyttäytyjiä. Tällaisia työaloja ovat esimerkiksi diakonia ja jossain määrin nuorisotyö.

KUVIO 23: Työ ja työolosuhteet

Työn ja työolosuhteiden ei juuri koeta aiheuttavan vaaraa terveydelle tai turvallisuudelle. Kuviosta 23 näkyy, että vastaajista yli puolet ei ole koskaan kokenut työn tai työolosuhteiden aiheuttavan vaaraa omalle terveydelle tai turvallisuudelle. Muutama vastaaja kuitenkin on kokenut tällaista vaaraa. Vaaraa on koettu aiheutuvan suojaimien puutteesta, joita ei itse ole tullut hankittua. Edelleen vaaran aiheuttajana, kuten kysyttäessä työn fyysisestä kuormittavuudesta, on koettu stressi ja kiire sekä se, että tehtävänä on liian monia asioita yhtä aikaa. Myös työskentelytilojen epäterveellinen ilma aiheuttaa terveysvaaroja.

KUVIO 24. Työtehtävien tai työympäristön muuttaminen

Hieman yli kolmannes vastaajista kokee, ettei työtehtäviä tai työympäristöä tarvitse muuttaa millään tavalla turvallisuuden parantamiseksi, kuten kuvio 24 kertoo. Noin kolmasosa ei osaa sanoa ja sama määrä on sitä mieltä, että korjattavaa tai muutettavaa olisi. Konkreettisia muutoskohteita on muun muassa leirikeskuksen sauna, jossa on palovammojen riski puutteellisten suojien vuoksi. Mainintoja saivat myös varauloskäynnit ja poistumistiet, joiden toivotaan olevan kunnossa. Muut maininnat liittyvät työajan ja työtehtävien määrän rajoittamiseen, työkäytäntöihin sekä leirien työntekijämäärään. Toivomus on, ettei leireillä tarvitsisi työskennellä yksin.

Työn yksi osa oli koota ohjelma- ja turvallisuusvastaavaa työntekijää varten ”Turvallisuusvastaavan käsikirja” (Liite 3) seurakunnan sisäiseen verkkoon. Käsikirja sisältää leirillä ja retkillä tarvittavat asiakirjat, lomakkeet ja tehtäväkuvaukset leirien ja retkien toiminnasta erilaisissa vastuutehtävissä oleville henkilöille. Kiinteistöhenkilökunta eli leirikeskusten isännät ja keittiöhenkilökunta eivät kuulu tähän työntekijäryhmään vaan käsikirja on tarkoitettu toiminnallisen puolen henkilöstölle. Käsikirjan kokoamisen tarpeen synnytti se, että kaikki työntekijät eivät ole tietoisia ensinnäkään siitä kokonaisuudesta, mikä ohjelma- ja turvallisuusvastaavan työntekijän tehtäväkuvaan kuuluu. Toisena suurena syynä oli se, että erilaiset lomakkeet ja tehtäväkuvaukset ym. asiakirjat ovat olleet hyvinkin hajallaan ja eri paikoista ja sisäisen verkon erilaisista kansioista etsittävässä tai jopa yksittäisen työntekijän omissa tiedostoissa. Näiden

tärkeiden papereiden etsimiseen on mennyt suotta aikaa. Kun kaikki olennainen kootaan yhteen kansioon, säästyy turhaa vaivaa ja aikaa. Lisäksi varmistetaan se, että jokainen ohjelma- ja turvallisuusvastuussa oleva työntekijä löytää varmasti kaikki tarvittavat asiakirjat. Käsikirjan kokoamisella saadaan aikaan myös se, että seurakunnan eri työmuodoilla on yhtenäiset turvallisen toiminnan varmistavat toimintaohjeet.

5 PÄÄTELMÄT

Tuloksista käy ilmi, että suurin osa työntekijöistä on tutustunut Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeisiin. Ne, jotka eivät ole näihin ohjeisiin tutustuneet, eivät tiedä mistä ohjeet ovat saatavissa. Ohjeet ovat jokaisen saatavilla Kirkkohallituksen, Kirkon kasvatuksen ja nuorisotyön (KKN) verkkosivuilla ja tarkoitus onkin, että jokainen henkilökohtaisesti käy sieltä itselleen etsimässä ne tiedot joita tarvitsee. Ohjeet ovat myös jokaisen tulostettavissa, jonka jälkeen ne voi laittaa itselleen talteen.

Turvallisuusohjeiden tarpeellisuudesta vastaajat olivat yksimielisesti sitä mieltä, että ohjeet ovat tarpeelliset. Ohjeista nousi monia tärkeiksi koettuja yksityiskohtia. Riskien ennakoiminen oli yksi niistä. Riskit tulee kirjata turvallisuusasiakirjaan, ja asiakirjaa ennen tapahtumaa täytettäessä koetaan riskien arviointi luonnolliseksi tehtäväksi. Riskejä arvioidaan usein työtiimin kanssa. Suomen evankelisluterilainen kirkko uutisoi verkkosivuillaan huhtikuussa 2006 uusista turvallisuusohjeista. Uusina asioina tulivat esille juuri riskien arviointi sekä niiden kirjaaminen. ”Seurakunnilla on jo aiemmin ollut omia turvallisuusohjeita. Mikäli niitä on noudatettu, uudet ohjeet tuovat retki- ja leiritoimintaan varsinaisesti kaksi uutta asiaa: riskien arvioinnin ja niiden kirjaamisen sekä onnettomuusraportoinnin” (Seurakuntien leiritoiminta sai uudet turvallisuusohjeet).

Turvallisuusvastaavan tehtäviin kuuluu perehdyttää muut mukana olevat työntekijät kyseisen tapahtuman turvallisuusasiakirjaan. Tässä oli kuitenkin puutteita, sillä yli viidennes työntekijöistä kertoo jääneensä vaille tätä perehdytystä. Olisi hyvin tärkeää, että kaikki tapahtumassa työtehtävissä olevat henkilöt olisivat tietoisia turvallisuuteen liittyvistä asioista, riskeistä ja onnettomuuden sattuessa myös toimintaohjeista. Tähän

liittyy myös tapahtuman alussa pidettävä niin sanottu turvallisuusoppitunti, jossa osallistujia informoidaan mahdollisen onnettomuuden varalta.

Onnettomuuskirjanpidossa on suuria eroja työntekijöiden kesken. Yli puolet vastaajista ei joko pidä tällaista kirjanpitoa ollenkaan tai ei tiedä pidetäänkö heidän työalallaan onnettomuuksista kirjaa. Juuri tähän Kirkkohallitus kiinnitti huomiota laatiessaan ohjeita. Jokaisesta onnettomuudesta tai vakavasta läheltä piti-tilanteesta on kuitenkin jo lain perusteella aina raportoitava eteenpäin viranomaisille. Samalla tulee ilmoittaa mihin toimiin asian suhteen on ryhdytty. Onnettomuuskirjanpitoa on hyvä pitää myös itseään varten. Se ensinnäkin hyödyttää turvallisuusjärjestelmien kehittämisessä. Toiseksi siitä on hyötyä tilanteessa, jossa asiaan täytyy palata pitkänkin ajan kuluttua tapahtuneesta esimerkiksi vakuutusyhtiön pyynnöstä.

Retkien ja leirien turvallisuusasiakirjasta tulisi löytyä tiedot esimerkiksi henkilöstön tehtäväjaosta sekä suunnitelluista turvallisuus- ja avunhälyttämisjärjestelyistä. Noin puolet kyselyyn vastaajista ei joko ole laatinut tai ei osaa sanoa, onko hätätilanteita varten laadittu omat toimintaohjeet. Niin kauan kun tapahtumissa ei satu hätätilanteita, on asia tietysti käytännössä kunnossa, mutta hätätilanteen sattuessa olisi hyvin tärkeää tietää kenen vastuulla on mitään tehtäviä. Seurakuntien järjestämässä toiminnassa on sattunut vuosien mittaan hyvin harvoin onnettomuuksia ja tapaturmia, mikä kertoo vastuullisesta toiminnasta sekä turvallisuusasioiden huomioimisesta. Siitä huolimatta onnettomuuksien mahdollisuus on olemassa ja niihin tulisi varautua myös laatimalla selkeät toimintaohjeet hätätilanteita varten. Savonlinna-Säämingin seurakunnassa on tehty ja jokaiselle työntekijälle on jaettu kirjallisena toimintaohjeet erilaisia hätätilanteita varten. Jokainen työntekijä itse vastaa ohjeiden säilyttämisestä ja niiden jakamisesta niille henkilöille, joiden katsotaan nämä ohjeet tarvitsevan.

Erilaista turvallisuuskoulutusta seurakunnassa järjestetään säännöllisesti. Ongelmana on se, jos koulutuspäivämäärä sovi työntekijälle esimerkiksi muiden jo sovittujen töiden, sairastamisen tai virkamatkan vuoksi. Tällöin koulutusten väli saattaa tulla pitkäksikin. Huomioimisen arvoista on, että työntekijät kokevat kaiken turvallisuuteen liittyvän koulutuksen merkittäväksi. Huomattavan suuri osa työntekijöistä, 72 prosenttia, kokee kuitenkin tarvitsevasa turvallisuusasioihin lisäkoulutusta. Suurin osa näistä

työntekijöistä haluaisi saada ensiapuun lisäkoulutusta, joko peruskoulutusta tai ensiapuosaamisen päivittämistä.

Seurakunnan toiminnallisessa työssä olevia ei koske työaikalaki. Tämä aiheuttaa monelle joskus hyvin pitkiä työpäiviä tai jopa pitkää työpäivien yhtämittaista jaksoa ilman vapaapäiviä. Tästä seuraa luonnollisesti väsymystä ja toisinaan jopa uupumista. Jatkuva työ ihmisten parissa koetaan myös aika ajoin henkisesti raskaaksi. Toisinaan työssä on tilanteita, jolloin asiat kasaantuvat itsestäkin johtumattomista syistä. Työ on ajoittain ulkoa ohjautuvaa ja aiheuttaa täten kiirettä. Kyselyn vastauksista nousivat esille myös työnjaon epäselvyydet, jotka selvitettyinä jättäisivät työntekijälle aikaa ja mahdollisuuksia keskittyä muihin leirin tai retken asioihin ja tehtävien hoitamiseen.

6 POHDINTA

Kirkkohallitus antoi vuonna 2006 Seurakuntien retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet tukemaan seurakuntien retkien ja leirien turvallisuuden kehittämistä varten. Seurakunnissa on ollut aiemminkin omia turvallisuusohjeita. Ohjeiden päivittäminen oli kuitenkin tarpeen aivan erityisesti muuttuneen lainsäädännön sekä muuttuneiden viranomaisohjeiden vuoksi. Retki- ja leiritoiminta ovat seurakunnissa ydinosia ja erityisesti lapsi- ja nuoriso- sekä diakoniatyössä hyvin yleisiä toimintamuotoja. Koska toiminta on näin merkittävää, velvoittaa se seurakuntia kiinnittämään huomiota näiden toimintamuotojen turvallisuuteen.

Kyselylomakkeen pohjana toimivat kyseessä olevat retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet. Informoidun kyselyn hyvä puoli oli siinä, että kyselyyn osallistuvat saattoivat tarpeen vaatiessa esittää tarkentavia kysymyksiä kyselyn tekijälle. Näin vältettiin joiltakin väärinymmärryksiltä. Samoin kyselyn suorittajana minulla oli mahdollisuus ennen kyselyn aloittamista kertoa kyselyn taustasta ja sisällöstä.

Positiivista tuloksissa oli se, että turvallisuuden perusasiat hoidetaan lähes kiitettävästi. Aina on kuitenkin parantamisen varaa. Ja kuten tulokset osoittavat, henkilökunta suurimmalta osaltaan kaipaa lisää koulutusta ja tukea turvallisuusasioihin. Suuri puute on se, että osa työntekijöistä ei edes tiennyt mistä tarvittavat turvallisuusohjeet ovat

löydettävissä. Lähtökohta pitäisi olla se, että jokainen edes tietää mistä tarpeen vaatiessa löytää tiedon tarvitsemiinsa kysymyksiin. Vaikka virren 397 sanat, ”kun on turva Jumalassa, turvassa on paremmassa” pitävätkin paikkansa, on jokaisella turvallisuusvastuussa olevalla työntekijällä suuri vastuu sekä ohjelmiin osallistuvien että työssä mukana olevien turvallisuudesta ja siitä informoisesta aivan käytännön tasolla, jotta tilanne voisi olla se, että olisimme vieläkin paremmassa turvassa.

Ajattelen, että yksi jatkotutkimuksen aihe olisi tehdä vastaavanlainen tutkimus Savonlinna-Säämingin seurakunnassa Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeista, koska hyvin moni toiminnallisen puolen henkilöstöstä on tekemisissä viikoittaisen toiminnan kanssa tai vastaa siitä omalta osaltaan. Seurakuntatoiminta on monipuolista ja eri työalojen kesken viikkotoimintaa toteutetaan eri tavoin. Toisaalta vertaileva tutkimus Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusasioista esimerkiksi jossakin eri hiippakunnassa tai kaikissa hiippakunnissa, Savonlinna-Säämingin seurakuntaa vastaavan kokoisessa seurakunnassa, antaisi yhden kuvan tietyn kokoisten seurakuntien turvallisuusosaamisesta koko Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa. Retki- ja leiritoiminnan turvallisuudessa olisi tutkittavaa laajemmin joko Savonlinnan rovastikunnan alueen seurakunnissa tai vielä laajemmin koko Mikkelin hiippakunnan alueen seurakunnissa, jolloin selviäisi mikä on yhden hiippakunnan tilanne.

Tutkimusaiheita olisi myös esimerkiksi henkilötietolomakkeiden käsittely- sekä säilyttämisasioissa. Jokaisen leirin ja retken yhteydessä vastuussa oleva työntekijä tai työntekijät joutuvat käsittelemään ja säilyttämään tietyn ajan asiakirjoja, joissa on osallistujien henkilötietoja ja hyvinkin henkilökohtaisia asioita. Olisi mielenkiintoista selvittää, miten tarkasti näitä papereita käsitellään ja säilytetään ja miten ajallaan niiden tuhoaminen hoidetaan. Myös sattuneissa onnettomuuksissa ja vakavissa läheltä piti-tilanteissa, sekä siinä miten niissä on toimittu, olisi tutkimisen aihetta. Seurakunnan kiinteistöpuolella sekä erilaisissa virasto- ja toimistotehtävissä työskentelevät ihmiset kohtaavat myös paljon erilaisia ihmisiä asiakkaina. Heidän asiakaskohtaamisissa kokemiaan turvallisuuteen tai turvattomuuteen liittyviä kokemuksia voisi selvittää.

Jatkotutkimuksen aihe olisi myös selvittää seurakunnan turvallisuuden kokonaisuus, huomioiden toiminnallinen työ, edellä mainitut erilaiset asiakaskohtaamiset sekä kiinteistöpuoli. Toisaalta laaja kokonaisuus olisi tutkia miten Suomen evankelisluterilainen kirkko seuraa ja suunnittelee turvallisuusasioiden näkökulmasta tulevaisuutta.

LÄHTEET

Alkoholilaki 1143/1994. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 9.10.2007.

Asetus pelastustoimesta 787/2003. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 5.3.2010.

Hallituksen esitys Eduskunnalle työturvallisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 59/2002. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/esitykset>. Ei päivitystietoa. Luettu 12.2.2010.

Hemmi, Jorma & Vuoristo, Kai-Veikko 1993. Matkailu. Helsinki: WSOY.

Henkilötietolaki 523/1999. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 9.10.2007.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kairinen, Martti, Koskinen, Seppo, Nieminen, Kimmo & Valkonen, Mika 2006. Työoikeus. Helsinki: WSOY pro.

Kirkon tilastollinen vuosikirja 2007. WWW-dokumentti. [http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/E4FDD98249FB76B8C22574CC0047F2DF/\\$file/Srktoiminta.pdf](http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/E4FDD98249FB76B8C22574CC0047F2DF/$file/Srktoiminta.pdf). Ei päivitystietoa. Luettu 9.2.2010.

Komppula, Raija & Boxberg, Matti 2002. Matkailuyrityksen tuotekehitys. Helsinki: Edita.

Kuluttajaviraston ohjeet ohjelmalveluiden turvallisuuden edistämiseksi 2003. Kuluttajaviraston julkaisusarja 9/2003.

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 75/2004. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 7.10.2007.

Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 693/1976. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 9.10.2007.

Matkailun ohjelmapalvelujen normisto, MoNo-raportti, 2004. Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy/ Matkailun ohjelmapalvelujen normisto (MoNo).

Mattila, Markku 1984. Työpaikkaselvitys, menetelmän kehittäminen ja kokeilu. Tampereen teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja.

Niemelä, Pauli & Lahikainen, Anja Riitta (toim.) 2000. Inhimillinen turvallisuus. Talinna: Vastapaino.

Niskanen, Niilo (toim.) 2004. Menneisyydestä kantautuvat sanat. Jyväskylä: Savonlinna- Säämingin seurakunta.

Pelastuslaki 468/2003. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 12.10.2008.

Pesonen, Markku 1993. Yrityksen turvallisuusjärjestelyt. Helsingin teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja.

Ryymän, Jaakko 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Toimialaraportti. KTM:n ja TE-keskusten julkaisu.

Saari, Salli, Kantanen, Irja, Kämäräinen, Leena, Parviainen, Kaisa, Valoaho, Sari & Yli-Pirilä, Pia 2009. Häädän hetkellä. Jyväskylä: Duodecim, SPR.

Saarinen, Mauri 2003. Työsuhteasioiden käsikirja. Helsinki: Yrityksen tietokirjat.

Saarinen, Mauri 2007. Työsuhteen pelisäännöt. Helsinki: Talentum.

Savonlinna-Säämingin seurakunnan henkilöstöraportti 2009.

Savonlinna-Säämingin seurakunnan tilasto vuodelta 2007.

Savonlinna-Säämingin seurakunnan tilasto vuodelta 2008.

Savonlinna-Säämingin seurakunnan tilasto vuodelta 2009.

Savonlinna-Säämingin seurakunta. WWW-dokumentti.

<http://www.evli.fi/srk/savonlinna-saaminki>. Ei päivitystietoja. Luettu 19.11.2008.

Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto sarja C 2006:5.

Seurakuntien leiritoiminta sai uudet turvallisuusohjeet. WWW-dokumentti.

<http://evli.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/BA980C9C3D10850DC2257149003CACC8?OpenDocument&lang=FI>. Ei päivitystietoa. Luettu 9.2.2010.

Suomen Hallitusmuoto 94/1919. WWW-dokumentti.

<http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 9.2.2010.

Suomen kielen perussanakirja 2004. Kolmas osa S-Ö. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 55. Helsinki: Edita Oyj.

Suominen, Arto 2003. Riskienhallinta. Helsinki: WSOY.

Tikkanen, Sami, Aapio, Lasse, Kaarnalehto, Anssi, Kammonen, Lasse, Laitinen, Jouko, Mikkonen, Jarmo & Pisto, Martti Herman 2007. Ammattina turvallisuus. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit OY.

Toikko, Timo 2005. Sosiaalityön ideat. Jyväskylä: VASTAPAINO.

Tuoteturvallisuuslaki 914/1986. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 7.10.2007.

Työterveyshuoltolaki 1383/2001. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 27.9.2008.

Työturvallisuuslaki 738/2002. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 27.9.2008.

UNWTO – World Tourism Organisation 1994. Recommendations on Tourism Statistics. Statistical Paper Series M No 83. New York: United Nations.

Verhelä, Pauli 2007. Matkailun ohjelmapalveluiden turvallisuus. Helsinki: Edita.

Verhelä, Pauli & Lackman, Pekka 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Porvoo: WSOY.

Vastaa kysymyksiin ympäröimällä sopiva vaihtoehto. Perusteluille on varattu vastaustilaa erikseen.

Taustatiedot:

1. Sukupuoli

- 1 mies
- 2 nainen

2. Ikä

- ___ alle 20 vuotta
- ___ 21 – 40 vuotta
- ___ 41- 60 vuotta
- ___ yli 60 vuotta

3. Pääasiallinen työala

- 1 lapsityö
- 2 varhaisnuorisotyö
- 3 rippikoulutyö
- 4 nuorisotyö
- 5 oppilaitostyö
- 6 aikuistyö
- 7 diakoniatyö
- 8 kirkkomusiikki
- 9 joku muu, mikä? _____

Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2006 ja muut ohjeet:

4. Oletko tutustunut Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeisiin?

- 1 kyllä
- 2 en, koska

- a) en ole tietoinen turvallisuusohjeiden olemassaolosta
- b) ohjeet eivät ole saatavilla
- c) ohjeet eivät liity työhöni
- d) joku muu syy, mikä? _____

5. Koetko Seurakunnan retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet tarpeellisiksi?

- 1 kyllä
- 2 en

6. Jos vastasit edelliseen kysymykseen ”kyllä”, niin mitkä asiat kyseisissä turvallisuusohjeissa koet tärkeimmiksi oman työsi kannalta?

Jos vastasit ”en”, niin miksi ko. ohjeet eivät ole mielestäsi tarpeellisia?

7. Ovatko retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet selkeitä ja ymmärrettäviä?

- 1 kyllä
- 2 ei, koska _____
- 3 en osaa sanoa

8. Oletko tutustunut Seurakuntatoiminnan turvallisuusohjeisiin?

- 1 kyllä
- 2 en, koska

- a) en ole tietoinen turvallisuusohjeiden olemassaolosta
- b) ohjeet eivät ole saatavilla
- c) ohjeet eivät liity työhöni
- d) joku muu syy, mikä? _____

9. Oletko tutustunut Kuluttajaviraston ohjeisiin ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi?

- 1 kyllä
- 2 en, koska

- a) en ole tietoinen turvallisuusohjeiden olemassaolosta
- b) ohjeet eivät ole saatavilla
- c) ohjeet eivät liity työhöni
- d) joku muu syy, mikä? _____

Retkien ja leirien suunnittelu:

10. Arvioidaanko leirin / retken riskejä etukäteen?

1 kyllä, miten? _____

2 ei, koska _____

3 en osaa sanoa

11. Onko kaikille leireille/ retkille, joilla olet ollut laadittu turvallisuusasiakirja?

1 kyllä

2 ei, koska _____

3 en osaa sanoa

12. Laaditaanko vastuullasi olevaa leiriä/ retkeä varten turvallisuusasiakirja?

1 kyllä

2 ei, koska _____

3 en osaa sanoa

13. Laaditaanko leirin / retken turvallisuudeltaan vaativampaa toimintaosiota (esim. melonta tai kalliokiipeily) varten erillinen turvallisuussuunnitelma?

1 kyllä

2 ei, koska _____

3 en osaa sanoa

14. Onko sinut perehdytetty toisten henkilöiden vastuulla olevan leirin / retken turvallisuusasiakirjaan?

1 kyllä

2 ei

15. Miten leirin / retken osallistujien henkilötiedot ja erityistiedot, esim. erityistarpeet tai liikuntarajoitteet, kerätään?

1 ei mitenkään

2 suullisesti

3 kirjallisesti osallistujakortilla

4 muulla tavoin, miten? _____

Retkien ja leirien toteutus:

16. Pidetäänkö leirin / retken alussa ns. turvallisuusoppitunti?

- 1 kyllä
- 2 ei
- 3 en osaa sanoa

17. Onko leirilläsi / retkelläsi tapahtunut onnettomuus tai vakava läheltä piti-tilanne?

- 1 kyllä
- 2 ei
- 3 en osaa sanoa

18. Mikäli leirillä / retkellä tapahtuu onnettomuus tai läheltä piti-tilanne, onko siitä ilmoitettu eteenpäin?

- 1 kyllä, minne? _____
- 2 ei
- 3 en osaa sanoa

19. Pidetäänkö työalasi leireiltä / retkiltä onnettomuuskirjanpitoa?

- 1 kyllä
- 2 ei
- 3 en osaa sanoa

20. Onko leireille / retkille laadittu hätätilanteita varten kirjalliset toimintaohjeet?

- 1 kyllä
- 2 ei
- 3 en osaa sanoa

Henkilökunnan osaaminen ja koulutus:

21. Onko leireille / retkille osallistuvan henkilökunnan määrä mielestäsi riittävä?

- 1 kyllä
- 2 ei

22. Onko osallistuva henkilökunta mielestäsi asianmukaisesti koulutettu ja perehdytetty tehtäviinsä ja työnjakoon?

- 1 kyllä
- 2 ei, puutteet _____

23. Millaista turvallisuuteen liittyvää **voimassa olevaa** koulutusta olet saanut? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- 1 hätäensiapu
- 2 ensiapu 1
- 3 ensiapu 2
- 4 ensiapu 3
- 5 joku muu, mikä _____

24. Koetko tarvitsevasi turvallisuuteen liittyvää lisäkoulutusta?

- 1 kyllä, millaista? _____
- 2 en
- 3 en osaa sanoa

25. Oletko osallistunut valmiusharjoitukseen (mm. avun hälyttäminen, pelastus- ja sammutusvälineiden käyttö)?

- 1 kyllä, milloin? _____
- 2 en
- 3 en osaa sanoa

26. Tunnetko leirikeskusten evakuointisuunnitelmat?

- 1 kyllä
- 2 en
- 3 en osaa sanoa

27. Oletko osallistunut evakuointiharjoitukseen?

- 1 kyllä, milloin? _____
- 2 en
- 3 en osaa sanoa

Oma työ:

28. Miten usein kohtaat työssäsi asiakkaita, jotka ovat

(0 = en koskaan, 1 = muutaman kerran vuodessa, 2 = kuukausittain, 3 = viikoittain, 4 = päivittäin)

1 alkoholin vaikutuksen alaisena	0	1	2	3	4
2 huumeiden vaikutuksen alaisena	0	1	2	3	4
3 kehitysvammaisia	0	1	2	3	4
4 surevia	0	1	2	3	4
5 väkivaltaisia	0	1	2	3	4
6 häiritsevästi käyttäytyviä	0	1	2	3	4
7 masentuneita	0	1	2	3	4
8 jotakin muuta, mitä?	0	1	2	3	4

29. Kun ajattelet työvuotta keskimäärin koetko, että työsi kuormittaa sinua fyysisesti tai henkisesti terveyttäsi vaarantavalla tavalla? (0 = ei lainkaan, 1 = harvoin, 2 = kuukausittain, 3 = viikoittain, 4 = päivittäin)

0 1 2 3 4

jos, niin miten? _____

30. Kun ajattelet työvuotta keskimäärin, oletko joutunut tilanteeseen, jossa asiakkaan toiminta on uhannut terveyttäsi tai turvallisuuttasi? (0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = kuukausittain, 3 = viikoittain, 4 = päivittäin)

0 1 2 3 4

jos, niin millaiseen? _____

31. Kun ajattelet työvuotta keskimäärin koetko, että työsi tai työolosuhteet vaarantavat terveyttäsi tai turvallisuuttasi?

(0 = ei koskaan, 1 = harvoin, 2 = kuukausittain, 3 = viikoittain, 4 = päivittäin)

0 1 2 3 4

jos, niin miten? _____

32. Tulisiko työtehtäviäsi tai työympäristöäsi muuttaa jollakin lailla turvallisuuden parantamiseksi?

- 1 kyllä, miten? _____
- 2 ei
- 3 en osaa sanoa

33. Koetko ohjelma- ja turvallisuusvastaavana toimimisen

(0 = en lainkaan, 1 = vähän, 2 = jokseenkin, 3 = hyvin, 4 = erittäin)

1 haasteellisena	0	1	2	3	4
2 vaativana	0	1	2	3	4
3 vaikeana	0	1	2	3	4
4 palkitsevana	0	1	2	3	4
5 stressaavana	0	1	2	3	4
6 kuormittavana	0	1	2	3	4
7 jotakin muuta, mitä? _____	0	1	2	3	4

HEI

Opintoni Mikkelin ammattikorkeakoulussa ovat opinnäytetyövaiheessa. Opinnäytetyöni koskee Kirkkohallituksen antamia Retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeita Savonlinna-Säämingin seurakunnassa.

Tämän kyselyn avulla saamme seurakuntaamme hyödyllistä tietoa retki- ja leiritoimintamme turvallisuusasioiden tilanteesta sekä kehittämistarpeista. Samalla kysely on osa opinnäytetyötä. Käytähän siis hetken aikaa ja vastaat kysymyksiin. Näin vaikutat seurakuntamme retki- ja leiritoiminnan turvallisuusasioihin.

KIITOS AJASTASI JA VAIVANNÄÖSTÄSI!

Terveisin

Satu Rämä
nuorisotyönohjaaja

Hyvä toiminnallisen puolen työntekijä

Kirkossa ja seurakunnissa on turvallisuusasiat leiri- ja retkityössä otettu vakavasti. Jatkuvasti on lisää opittavaa ja kehitettävää, jotta voimme taata palvelujemme turvallisuuden.

Kun Satu kertoi minulle ensimmäisen kerran omista opiskeluunsa liittyvistä hankkeista, niin siinä yhteydessä heräsi ajatus, että meidän seurakuntamme kannalta olisi tärkeä tehdä tutkimus leiri- ja retkiturvallisuuteen liittyen. Nyt meillä on edessä sellainen.

Sinä olet avainasemassa, kun kehitämme edelleen seurakuntamme leiri- ja retkitoiminnan turvallisuutta. Toivon, että käytät hetken aikaa ja vastaat kyselyyn, koska juuri sinun kauttasi saamme tietoa retkien ja leirien turvallisuuteen liittyvistä asioista ja pystymme kehittämään turvallisuusasioita edelleen parempaan suuntaan. Samalla koko kirkkomme saa arvokasta tietoa meiltä.

Haluan kiittää Mikkelin ammattikorkeakoulua siitä, että Satu saa tehdä sellaisen työn, josta meille seurakuntana ja kirkkona on paljon merkitystä.

Heikki Sorjonen
johtava nuorisotyönohjaaja

RETKEN / LEIRIN
TURVALLISUUSVASTAAVAN
KÄSIKIRJA

Savonlinna-Säämingin seurakunta

SISÄLTÖ:

Ohjelma- ja turvallisuusvastaavan tehtävät

Yleiset leiriohjeet

Lomakkeet

- turvallisuusasiakirja (pohja)

- osallistujakortti (Hirvaslahti)

- osallistujakortti (Varparanta)

- osallistujakortti (Kirveslahti)

- onnettomuusraportti

- ruokailuvalvontalista

- ohjaajapalkkiolista

- ohjaajan työsopimus (rippikoulu- ja nuorisotyö)

- ohjaajan työsopimus (varhaisnuorisotyö)

Leirin henkilökunnan tehtävät

- leiriohjaaja (3. työntekijä)

- emo

- yövirtija

- ryhmänohjaaja (isosen x-files)

Rippikoulun päiväkirja (pohja)

Ohjelma- ja turvallisuusvastaavan tehtävät Savonlinna-Säämingin seurakunnassa:

Ennen leiriä / retkeä:

- huolehtii ja vastaa leirin suunnittelusta (palaverit)
- huolehtii leiri-informaatiosta leiriläisille ja heidän perheilleen
- vastuuttaa tehtävien hoidon
- huolehtii materiaalihankinnoista
- laatii turvallisuus- ja pelastussuunnitelman (paperilla)
- tutustuu toimipaikan turvallisuusasiakirjaan
- hankkii tarvittavat tilat ja luvat
- hoitaa kuljetusten järjestelyn
- varmistaa muiden toimijoiden/vetäjien osaamisen
- välittää etukäteistiedot leiripaikalle (vähintään viikkoa ennen)
- huolehtii, että ohjaajilla on ohjaajasopimukset tehty

Leirin / retken aikana:

- on paikalla koko ajan, ei poistu leiri alueelta kuin leirin kanssa (määritelty virkaehtosopimuksessa)
- on suorittanut tarvittavan ensiapukoulutuksen
- huolehtii, että jokaisella on osallistumiskortti
- käy läpi turvallisuus- ja pelastussuunnitelman toisten vetäjien ja ohjaajien kanssa (allekirjoitukset)
- vastaa, että leiri toteutuu seurakunnan yhteisesti sovittujen ohjeiden mukaisesti
- huolehtii leirin ohjelman toteutumisesta ja turvallisuudesta sekä antaa onnettomuuskohtaiset toiminta / hälytysohjeet
- pystyy ohjeistamaan toiset vetäjät ja ohjaajat
- sopii työn- ja tehtävien jaosta
- säilyttää osallistumiskortit ja jakaa tarvittavat tiedot
- on yhteydessä vanhempiin tarvittaessa leirinaikana
- vastaa leirin kurinpitoon liittyvistä asioista
- vastaa leirin terveydenhuoltoon liittyvistä asioista
- huolehtii sovittujen ohjeiden noudattamisesta
- tekee onnettomuusraportit välittömästi
- huolehtii ohjaajien palkkiolistat kuntoon
- huolehtii onnettomuus- ja kriisitiedotuksesta seurakunnan ohjeen mukaan

Leirin /retken jälkeen:

- laatii päiväkirjat ja yhteenvedot välittömästi ja arkistoi ne nuorisotoimistoon yhdessä turvallisuusasiakirjan kanssa
- huolehtii ohjaajien ja leiriläisten todistukset
- huolehtii, että ohjaajapalkkiolistoista tehdään yhteenveto ja toimittaa sen vastaavalle esimiehelle hyväksyttäväksi
- vastaa, että tavarat ovat kunnossa ja palautettu oikeisiin paikkoihin
- hävittää osallistujakortit silppurilla 1 kk kuluttua leiristä

Savonlinna-Säämingin seurakunnan yleiset leirien periaatteet:

Seuraavia yleisiä periaatteita noudatetaan:

1. Leirillä eletään toisia kunnioittaen ja arvostaen. Tämän vuoksi on itsestään selvää, että ketään ei kiusata sanoin eikä teoin. Kiusaamiseen puututaan välittömästi.
2. Leirillä on selkeä päiväohjelma, jota noudatetaan. Päivään kuuluu opiskelua, hartauksia, toiminnallisia tilanteita, ulkoilua ja vapaa-aikaa. Leiripäivänä yleensä tarjotaan aamu- ja iltapala, lounas, päivällinen ja päiväjuoma. Jotta jokaisella olisi mahdollisuus osallistua ohjelmaan pirteänä ja levänneenä, leirillä vallitsee hiljaisuus klo 23 – 07.30. Tänä aikana jokaisella on oltava mahdollisuus nukkumiseen.
3. Leirialueen rajat kerrotaan leirin alussa. Leirialueelta poistuminen ilman leirin turvallisuusvastaavan lupaa ei ole sallittu.
4. Leirillä eletään tiiviisti yhdessä toisten kanssa. Yhteiselämän mutkattoman sujumisen vuoksi jokaisella tulee olla mahdollisuus myös jonkinlaiseen yksityisyyteen; siksi toisten majoitushuoneisiin ei saa mennä kutsumatta eikä toisen tavaroihin saa koskea.
5. Leireillä, erityisesti rippikouluissa käsitellään myös sellaisia asioita, jotka saattavat kuohuttaa tunteita. Näitä asioita voivat olla perhe, seurustelu, seksuaalisuus, kuolema, päihteet jne. Eri aiheita käsitellään nuorta kunnioittaen ja arvostaen. Kristinuskon opetus- ja hartauselämä kuuluvat olennaisena osana seurakunnan leirielämään. Asioista keskustellaan rakentavasti, ei painostaen.
6. Leirillä voi kaikista varotoimenpiteistä huolimatta sattua tapaturmia. Enimmäkseen ne ovat pieniä ja laastari riittää hoidoksi. Mikäli jotain vakavampaa sattuu, leirin ohjaajat huolehtivat ensiavusta ja loukkaantuneen kuljettamisesta lääkäriin. Ohjelma- ja turvallisuudesta vastaava työntekijä ottaa yhteyttä vanhempiin. Tapaturmista aiheutuvat kulut korvataan Savonlinna-Säämingin seurakunnan vakuutuksesta. Vakuutus ei korvaa mahdollisesta sairastumisesta (esim. flunssa, angiina, umpisuolentulehdus) aiheutuvia kuluja. Huoltaja vastaa niistä. Seurakunnan vakuutus ei ulotu leiriläisten omaisuuteen. Tämä on erityisesti huomioitava kun valitaan varusteita retkeä/leiriä varten. Tapauksista laaditaan aina onnettomuusraportit.
7. Leirillä on mahdollisuus saunomiseen ja uimiseen sovittuina aikoina. Turvallisuuden vuoksi leirillä voi uida vain yli 18-vuotiaan uimavalvojan läsnä ollessa. Erilliset ohjeet leireillä annetaan soutu- ja muiden veneiden käytöstä, pelastusliiveistä, kerralla veneeseen mahtuvien määrästä, vesillä liikkumisalueesta yms..
8. Jos leirillä järjestetään jotain tavallista vaativampaa toimintaa (kuten kiipeilyä, pitkäkestoinen metsäretki, kirkkovenesoutua, sukellusta, seikkailutoimintaa pimeässä tms.), ohjaajat antavat leiriläisille tarkat ohjeet varusteista, turvallisuudesta ja siitä, mitä tehdään jos kaikesta huolimatta joku vahingoittuu tai eksyy porukasta. Tällaisesta toiminnasta tulee laatia erillinen turvallisuussuunnitelma.
9. Alkoholin ja muiden päihteiden tuominen leirialueelle tai niiden käyttäminen on kiellettyä. Alkoholin käyttö tai hallussapito johtaa yhteydenottamiseen huoltajiin ja leiriläisen leirin keskeytymiseen. Huumeiden hallussapito tai käyttö johtaa lisäksi yhteydenottoon poliisiin. Leirillä noudatetaan tupakkalakia ja tämä tarkoittaa sitä, että leirit ovat savuttomia. Mikäli nuorelle tupakoimattomuus leirin aikana tuottaa vaikeuksia, tulee toimia erillisen ohjeen mukaan.
10. Mikäli kännykkä tai joku muu leiriläisen soitin / peli häiritsee leirielämää tai rippikouluopiskelua, voidaan laite ottaa leirin ohjaajien toimesta talteen sovituksi ajaksi. Kännykät kerätään yöksi lukolliseen tilaan. Kännykät otetaan vastaan suljettuina.
11. Joskus leirin sääntöihin ja ohjeisiin sopeutuminen ei onnistu. Mikäli leirillä syntyy ongelmia, joita ohjaajat eivät nuoren kanssa pysty selvittämään, otetaan yhteyttä huoltajaan. Leiriltä poistaminen on äärimmäinen toimenpide. Joskus leiri voi kuitenkin keskeyttämiseen häiritsevän käyttäytymisen tai jatkuvan sääntöjen rikkomisen tms. syyn takia. Silloin huoltaja vastaa matkakuluista eikä leirimaksua palauteta.
12. Leiripaikan tai toisen omaisuuden rikkominen aiheuttaa aina korvausvelvollisuuden.

TURVALLISUUSASIAKIRJA

Asiakirjan tekijät:

1. Perustiedot leiristä/retkestä

Leirin nimi
Aika
Leiripaikka
Osanottajamäärä

Toimintavalmiusaika
Leirin ensiapu

2. Leirin/retken toteutus

1. Osallistujat (enimmäismäärä leirillä ja eri ohjelmaosioissa sekä vapaaehtoisten määrä)
2. Henkilöstö (määrä ja tehtäväjako sekä lähiomaisen yhteystiedot)
3. Mahdolliset erityistarpeet (ostopalvelut)

3. Kuvaus kuljetuksesta (seurakunnan vastuulla olevasta osuudesta)

4. Kuvaus pitopaikasta ja luonteesta

1. Yleiskuvaus (lähimaasto ja kiinteät rakenteet)
2. Ruokahuollon kuvaus (keskuskeittiö – oma henkilöstö – maastoruokailu – osallistujan itsensä tekemää)

3. Leiriturvallisuuden kuvaus

- A. Kiinteistön poistumistiet, palovaroitusjärjestelmä, sammuttimet, suojautumismahdollisuudet ja kokoontumispaikat (ks. Kiinteistöjen pelastussuunnitelmat)
- B. Maasto-olosuhteista teltta-alue, vaellusmaasto

4. Kuvaus leirillä käytettävistä rakenteista, välineistä ja varusteista (uima- ja muu turvavälineistö, pysyvät ja tilapäiset rakenteet sekä koneet ja laitteet)

5. Kuvaus ohjelmasta

1. Yleiskuvaus:

2. Erityisohjelmat (Turvallisuuden kannalta vaativampi ohjelmaosio sekä muut erityisjärjestelyä vaativat ohjelmat)

6. Kuvaus osallistujille tarkoitetusta ennakotiedosta

1. Ennakkoinformaatio (leiriympäristö, olosuhteet ja vaativuustaso)

2. Leiri/retkikirje (vaadittava ennakko-osaaminen, taitotaso sekä varusteet että leirin säännöt ja muut ohjeet)

7. Leirin/retken toimintaan liittyvien riskien arviointi

1. Vaarojen tunnistus (mahdolliset vaarat eri tilanteissa ja olosuhteissa)

2. Vaarojen todennäköisyys ja seuraus (vaara on: epätodennäköinen – mahdollinen – todennäköinen. Onnettomuuden seuraukset ovat vähäisiä – haitallisia – vakavia.)

3. Toimenpiteet vaarojen poistamiseksi ja riskien pienentämiseksi (suunnitellut toimenpiteet, toteutus ja ohjeistus)

8. Turvallisuusasiakirjan käsittely

1. Asiakirjan hyväksyminen

Esimiehen allekirjoitus

/

2. Asiakirjaan perehtyminen

leirin turvallisuusvastaavan allekirjoitus

/

muun henkilökunnan allekirjoitukset

/

/

/

Palautetaan leirille tullessa

Vain vetäjien käyttöön

SAVONLINNA-SÄÄMINGIN SEURAKUNNAN

OSALLISTUJAKORTTI

Annan huollettavalleni luvan osallistua / osallistun ryhmänohjaajana Savonlinna-Säämingin seurakunnan järjestämälle

Leirin vetäjinä toimivat:

(jolla ohjelma- ja turvallisuusvastuu) ja

sekä ryhmänohjaajat (isoset).

Leiripaikan osoite: Hirvaslahden leirikeskus, Kesäkodintie 28, 57230 Savonlinna, p. 0440 577 124.

Puhelin leirin aikana:

Sukunimi		Syntymäaika	
Etunimet		Oma kännykkä	
Osoite			
Postinumero		Postitoimipaikka	
Huoltaja		Puh. päivä/ilta	
Huoltaja		Puh. päivä/ilta	

Ruoka-aineherkkyydet

Lääkeaineherkkyydet

Leiriläistä EI saa lääkityä käsikauppalääkkeillä ☐

Sairaus / allergia,
mahdollinen lääkitys

Tarvitseeko leiriläinen tukea ja millaista?

Muuta, mitä vetäjien
tulisi tietää

Oma kännykkä on leirillä mukana ☐

Leirillä saa ottaa valokuvia, seurakunnan käyttöön ☐

Uimataito: ei uimataitoa / 10 m / 25 m / 50 m / 100 m / 200 m tai enemmän

--

paikka

aika

Huoltajan allekirjoitus

Nuoren allekirjoitus

Muistathan, että leiri on SAVUTON

Palautetaan leirille tullessa

VAIN vetäjien käyttöön

SAVONLINNA-SÄÄMINGIN SEURAKUNNAN

OSALLISTUJAKORTTI

Annan huollettavalleni luvan osallistua Savonlinna-Säämingin seurakunnan järjestämälle
Leirin vetäjinä toimivat: (jolla ohjelma- ja turvallisuusvastuu)
sekä ryhmänohjaajat (isoset).

Leiripaikan osoite: Varparannan leirimaja, Leirimajantie 21, 57310 Savonlinna.
Puhelin leirin aikana:

Sukunimi		Syntymäaika	
Etunimet		Oma kännykkä	
Osoite			
Postinumero		Postitoimipaikka	
Huoltaja		Puhelin, päivä/ilta	
Huoltaja		Puhelin, päivä/ilta	

Ruoka-aineherkkyydet

Lääkeaineherkkyydet

Leiriläistä EI saa lääkityä käsikauppalääkkeillä ☐

Sairaus / allergia,
mahdollinen lääkitys

Tarvitseeko leiriläinen tukea ja millaista

Muuta, mitä vetäjien
tulisi tietää

Oma kännykkä on leirillä mukana ☐

Leirillä saa ottaa valokuvia, seurakunnan käyttöön ☐

Uimataito: ei uimataitoa / 10 m / 25 m / 50 m / 100 m / 200 m tai enemmän

--

paikka

aika

huoltajan allekirjoitus

Muistathan että leiri on SAVUTON

Palautetaan leirille tullessa

VAIN vetäjien käyttöön

SAVONLINNA-SÄÄMINGIN SEURAKUNNAN

OSALLISTUJAKORTTI

Annan huollettavalleni luvan osallistua Savonlinna-Säämingin seurakunnan järjestämälle

Leirin vetäjinä toimivat:
sekä ryhmänohjaajat (isokset).

(jolla ohjelma- ja turvallisuusvastuu)

Leiripaikan osoite: Kirveslahti, Savonranta.
Puhelin leirin aikana:

Sukunimi		Syntymäaika	
Etunimet		Oma kännykkä	
Osoite			
Postinumero		Postitoimipaikka	
Huoltaja		Puhelin, päivä/ilta	
Huoltaja		Puhelin, päivä/ilta	

Ruoka-aineherkkydet

Lääkeaineherkkydet

Leiriläistä EI saa lääkityä käsikauppalääkkeillä ☐

Sairaus / allergia,
mahdollinen lääkitys

Tarvitseeko leiriläinen tukea ja millaista

Muuta, mitä vetäjien
tulisi tietää

Oma kännykkä on leirillä mukana ☐

Leirillä saa ottaa valokuvia, seurakunnan käyttöön ☐

Uimataito: ei uimataitoa / 10 m / 25 m / 50 m / 100 m / 200 m tai enemmän

--

paikka

aika

huoltajan allekirjoitus

Muistathan että leiri on SAVUTON

Onnettomuusraportti seurakunnalle (myös läheltä piti tilanteesta)

1. Perustiedot tapahtumasta:

tilaisuuden nimi:

paikka:

ajankohta:

osallistujamäärä:

leirin turvallisuusvastaava:

tilaisuudesta vastuussa olevat:

2. Onnettomuuteen johtaneen tilanteen kuvaus

a. Lyhyt kuvaus tilanteen turvallisuusohjeista ja ennakkoinnista:

b. Vahingoittunut

c. Tapahtuma aika

d. Lyhyt kuvaus tilanteesta

e. Tapahtuman näki

3. Onnettomuuden seuraukset

a. henkilövahingot

b. muut vahingot

4. Lyhyt kuvaus jälkitoimenpiteistä

Onnettomuusraportin laatijan tiedot

nimi:

yhteystiedot: Savonlinna-Säämingin seurakunta, Nuorisotoimisto, Kirkkokatu 17, 57100 Savonlinna, puhelin
allekirjoitus:

/

Leirin/retken turvallisuusasiakirja liitteeksi

Savonlinna-Säämingin srk

Leiriläisten ruokailujen valvontavuorot:

Leiri: _____

Ajankohta: _____

Paikka: _____

ruokailu

valvoja / valvojat

Savonlinna ____/____**20**

johtava nuorisotyönohjaaja

Ruokailujen valvonnat on toteutettu suunnitelman mukaisesti.

Savonlinna ____/____**20**

leirinjohtaja

**Savonlinna-Säämingin
seurakunta**

OHJAAJAPALKKIOLISTA

Leiri / retki	
Ajankohta	
Ohjelma- ja turvallisuusvastaava	

Maksettavat korvaukset	päiviä	á -hint	yhteensä

Ohjaajan nimi	osoite	sotu	vero- kortti	pankkitili	summa
				Yhteensä	

			Päiväys	
Viranhaltijan varmennus			Menokohta	
			Menokohta	
Esimiehen hyväksyminen				

ISOSEN TYÖSOPIMUS

TYÖNANTAJA:	Savonlinna-Säämingin seurakunta		
TYÖNTEKIJÄ:	Sukunimi Etunimet (alleviivaa kutsumanimi)		
HENKILÖTUNNUS:			
OSOITE:	Lähiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
VEROKORTTI:	toimitettu aiemmin seurakuntaan () on liitteenä ()		
PANKKIYHTEYS:			
TYÖTAPAHTUMA:			
TYÖAIKA:	/ - /		

LÄHIN ESIMIES:	Leirin ohjelma- ja turvallisuusvastuussa oleva työntekijä (pappi / nuorisotyönohjaaja)
PALKKA:	uusi isonen 12 euroa / päivä, vanha isonen 15 euroa / päivä, leiriavustaja (emo) 17 euroa / päivä. (Rippikoululeiri: 8 päivää + konfirmaatiopäivä + 2 valmistelupäivää; muut leirit: leiripäivät + 1 valmistelupäivä)
MUUT EHDOT:	<ul style="list-style-type: none">* Olet seurakunnan työntekijä ja vakinaisille työntekijöille tärkeä työtoveri.* Olet kristityn malli ja esimerkki lapsille ja nuorille.* Olet isonen heti valintasi jälkeen sekä sen jälkeen leiriläisillesi isonen elämäsi loppuun saakka.* Muistat vaitiolovelvollisuuden, joka sitoo sinua samoin kuin muuta leirin henkilökuntaa leirillä olevien ihmisten henkilökohtaisista asioista puhuttaessa.* Sitoudut toimimaan ja käyttäytymään isosen arvon vaatimalla tavalla.* Sitoudut tekemään ne tehtävät, joita leirin vetäjät sinulle antavat.* Sitoudut olemaan tupakoimatta leirin aikana* Olen lukenut Isosen X-filesin ja sitoudun sen ohjeisiin

PÄIVÄYS JA ALLE-KIRJOITUKSET:	Tätä sopimusta on tehty kaksi yhtäpitävää kappaletta, joista yksi annetaan työntekijälle ja yksi jää työnantajalle.
-------------------------------	---

Paikka ja aika:	/
Työnantajan edustajan allekirjoitus:	Työntekijän allekirjoitus:

VARHAISNUORISOTYÖN ISOSEN TYÖSOPIMUS

TYÖNANTAJA:	Savonlinna-Säämingin seurakunta	
TYÖNTEKIJÄ:	Sukunimi	Etunimet (alleviivaa kutsumanimi)
HENKILÖTUNNUS:		
OSOITE:	Lähiosoite	Postinumero
	Postitoimipaikka	
VEROKORTTI:	toimitettu aiemmin seurakuntaan () on liitteenä ()	
PANKKITILI:		

TYÖTAPAHTUMA: _____

TYÖAIKA: _____ / _____ - _____ / _____

LÄHIN ESIMIES:	Leirin/retken/tapahtuman vastaava työntekijä (nuorisotyönohjaaja)
PALKKA:	leirit 20 €/päivä, retket 14 €/päivä, tyttö- ja poikapäivät 20 €/päivä (palkka maksetaan leiri-, retki- ja tapahtumapäivistä)
MUUT EHDOT:	<ul style="list-style-type: none">* Olet seurakunnan työntekijä ja vakinaisille työntekijöille tärkeä työtoveri.* Olet kristityn malli ja esimerkki lapsille ja nuorille.* Olet isonen heti valintasi jälkeen sekä sen jälkeen leiriläisillesi isonen elämäsi loppuun saakka.* Muistat vaitiolovelvollisuuden, joka sitoo sinua samoin kuin muuta leirin henkilökuntaa leirillä olevien ihmisten henkilökohtaisista asioista puhuttaessa.* Sitoudut toimimaan ja käyttäytymään isosen arvon vaatimalla tavalla.* Sitoudut tekemään ne tehtävät, joita leirin vetäjät sinulle antavat.* Sitoudut olemaan tupakoimatta leirin aikana* Olen lukenut Isosen X-filesin ja sitoudun sen ohjeisiin

PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUKSET:

Tätä sopimusta on tehty kaksi yhtäpitävää kappaletta, joista yksi annetaan työntekijälle ja yksi jää työnantajalle.

Paikka ja aika:

Työnantajan edustajan allekirjoitus:

Työntekijän allekirjoitus:

Leiriohjaajan tehtävät (3. työntekijä) tehtävät:

- osallistuu leirin toteutukseen työntekijöiden ohjeiden mukaan
- osallistuu opetukseen (tuntien pitoon) tarpeen mukaan ja sovitusti
- osallistuu leirin valvontatehtäviin etukäteen sovitusti (uinti-, sauna-, yövalvonta ym.)
- osallistuu ohjaajana raamiksien, ryhmätehtävien ja iltaohjelmien valmisteluun
- osallistuu leirin hartauselämän toteutukseen yhdessä työntekijöiden kanssa
- toimii työntekijätiimissä yhtenä työntekijänä
- toimii aikuisena ja leiriläisten tukena, erityisesti niiden, jotka tarvitsevat erityistä tukea

Työntekijä voi olla työaikalain piirissä oleva työntekijä, jolla on määriteltä työaika, joka tulee huomioida leirin toteutuksessa

Työntekijällä tehtävästä on sopimus seurakunnan kanssa ja lähimpänä esimiehenä toimii johtava nuorisotyönohjaaja

Emon tehtäviin kuuluvat mm. seuraavat asiat:

Toimia isosten isona eli olla heille tukena ja apuna esim. vierailemalla päivittäin isosen apuna raamatturyhmissä ja varsinkin ryhmässä, jossa vaikeuksia.

Leiriläisiin tutustuminen ja heidän kanssaan oleminen, kuten muutkin isot

Jos leirillä on erityistukea tarvitseva leiriläinen, emo toimii hänen apunaan

Huolehtia siitä, että isokset hoitavat tehtävänsä ajoissa (esim. iltaohjelmat)

Iltahartauden pito tarvittaessa

Iltapalan järjestely

Huolehtia esim. olympialaisten kirjanpidosta, päivän pähkyistä, kysymyslaatikosta, jos ne ovat leiriohjelmassa, sekä kaikenlaiset järjestelyasiat, joihin esim. vetäjä tarvitsee apua

Rippikoululeirien yövartijan tehtävät

Huolehtia

- rippikoululeirin järjestyksestä niin, ettei mitään leirin sisäisiä järjestyshäiriöitä toteudu, eikä leiriin kuulumattomia liiku turhaan leirialueella hiljaisuuden jälkeen
- rippikoululeirin hiljaisuudesta niin, että leiri saa rauhassa levätä
- rippikoululeirin turvallisuudesta, niin ettei tulipalo tai muu odottamaton vahinko pääse tapahtumaan, etteivät leirin ulkopuoliset, luvattomat vierailijat saa aikaan mitään turvallisuutta vaarantavia tilanteita
- suorittaa palohälytykset välittömästi, hälyttää leirin, aloittaa alkusammutuksen ja ensiavun
- ilmoittaa leirin vetäjille välittömästi ulkopuolisesta häirinnästä, leirin vetäjä tekee poliisi hälytykset

Ei velvollisuutta:

- osallistua leirin ohjelmaan millään tavalla
- laittaa leiriläisiä nukkumaan ja hiljentää leiriä (yövärtijan hiljaisuuden valvominen alkaa klo 23.00, tai silloin kun viimeinen leirin johtajista vetäytyy nukkumaan, ellei leirin johtajien kanssa ole muuta sovittu)

Muuta huomioitavaa:

- tarkastaa säännöllisin välein leirikeskuksen tilat ja alueet
- viime kädessä leirin johtaja on vastuussa kaikesta, mitä leirillä tapahtuu ja yövärtijan on aina herätettävä hänet, jos hän ei muuten tilannetta pysty hoitamaan
- yövärtija toimii leirin vetäjien ohjeiden mukaan, eikä puutu leirin asioihin
- suhtautuu työhön vastuullisesti, eikä kutsu kavereita mukaan
- ei aiheuta omalla toiminnallaan ylimääräistä häiriötä
- raportoi yötapahtumat leirikeskuksessa olevaan ”yövihkoon”
- saa vastuulleen leirikeskuksen avaimen yonajaksi
- suorittaa leirin vetäjien pyytämät erityistehtävät

On tutustunut kiinteistön turvallisuusasiakirjoihin ja tuntee kiinteistön turvavälineet ja poistumatiet

Työntekijällä on tehtävästä sopimus seurakunnan kanssa ja lähimpänä esimiehenä toimii johtava nuorisotyönohjaaja

Isosen X-files

Vinkkejä isosteluun 2009
HUOM! Päivitetty versio!!!

Savonlinna-Säämingin seurakunnan nuorisotyö

YHTEISET PELISÄÄNNÖT LEIREILLÄ

*Huom. sekä lasten- että rippileireillä
(* koskee vain ripareita)*

1. Leireille mennään tavallisesti päivää aikaisemmin.
Edellisenä iltana aikaisintaan klo 18 leirikeskukseen.
HUOM: tämä on tärkeä suunnitteluilta ison kannalta!
2. Leireiltä isokaan ei voi olla pois, ellei ole ilmoittanut etukäteen leirin vetäjille asiasta ja saanut häneltä lupaa
3. Iso on työtehtävissä, ei lomailmassa. Kirjoitat työsopimuksen ja olet velvollinen noudattamaan tuossa paperissa sovittuja asioita. Esimerkiksi
 - Tupakka / päihteet - isoille ei armoa, jos ei osaa olla polttamatta (haiseminen tupakalle riittää), iso lähtee leiriltä ja vanhemmille soitetaan
 - Lisäksi ison velvollisuus on heti ilmoittaa vetäjille, kun huomaa leirillä tupakointia tai muuta säännöistä poikkeavaa
 - Leiriläisten aikana ei marista leirinvetäjien määräyksistä, se tehdään isospalavereissa.
 - Tehdään annetut tehtävät ja mielellään myös ollaan aloitekykyisinä auttamassa toisia ilman käskyä. Oikea asenne on pop!
 - HUOM! Olet tutustunut tämän X-filesin sisältöön ennen allekirjoitusta kokonaisuudessaan ja sitoudut sen ohjeisiin.

4. Isoja koskevat samat leirisäännöt kuin pikkuisia.

- Hiljaisuus klo 23 ja iso ei mene suihkuun sen jälkeen tms. Vain vetäjien luvalla tai erikoistapauksissa esim. palaveri voi valvoa myöhemmin.
- Kännykät kerätään illaksi. Päivystävälle isolle on herätyskello srk:n puolesta.
- Säännöt koskevat myös vanhoja isoja (esim. yli 18-v. ei erityisoikeuksia.)
- Emoilla ei omaa kämppää, sillä leiriytymisen kannalta on hyvä olla mukana leiriläisten kanssa.

5. Isonen osallistuu hiljentämiseen oman huoneensa osalta. Eli ei jäädä juttelemaan leiriläisten kanssa pitkälle yöhön, vaan hiljennetään huone, jotta kaikki saavat tarvitsemansa yöunen.

6. Ei ole eroa vanhan ja uuden ison kanssa - molemmat ovat yhtä arvokkaita! Vanha isonen ei teetä tehtäviään uusilla, vaan päinvastoin: on neuvomassa uusia ja auttamassa. Vanhat isot: käyttäkää kokemustanne positiivisesti.

7. Emon / leiriavustajan tehtäviin kuuluvat mm. seuraavat asiat: *

- Toimia isosten isona eli on heille tukena ja apuna esim. vieraillemalla päivittäin isosten apuna raamatturyhmissä ja varsinkin ryhmässä, jossa vaikeuksia
- Leiriläisiin tutustuminen ja heidän kanssaan oleminen, kuten muutkin isot
- Jos leirillä on erityistukea tarvitseva leiriläinen, emo toimii hänen apunaan
- Tehtäviin kuuluu huolehtia siitä, että isokset hoitavat tehtävänsä ajoissa (esim. iltaohjelmat)
- Iltahartauden pito tarvittaessa
- Iltapalan järjestely

- Huolehtia esim. olympialaisten kirjanpidosta, päivän pähkyistä, kysymyslaatikosta, jos ne ovat leiriohjelmassa, sekä kaikenlaiset järjestelyasiat, joihin esim. vetäjät tarvitsevat apua
- Toimia uimavalvonta-apuna, jos on täyttänyt 18 vuotta.

8. Osallistumiskortin täyttää myös iso ja alle 18-v. ison vanhemmat allekirjoittavat paperin. Myös isonen pistää allekirjoituksensa korttiin. Paperi ei ole julkista tietoa, vaan jää leirin päävastuussa olevalle. Siihen tulee kirjata kaikki seikat (esim. sairaudet ja lääkitykset), jotka vetäjien on hyvä tietää.
9. Isonen vaatii leirin vetäjältä tarvittavien turvallisuusohjeiden antamisen ennen leirin alkua. Myös ison pitää tietää, miten toimitaan esim. tulipalon syttyessä.
10. Uimavalvonnasta vastaavat leirin vetäjät. Tarvittaessa täysi-ikäiselle isolle (esim. emo) voidaan antaa valvontatehtävän, mutta silti leirin vetäjä on vastuussa.
11. Korvalappustereioita, mp3-soittimia yms. kuunnellaan pääsääntöisesti kämpissä ja vapaa-ajalla eli kun työt on tehty ja leiriläiset ovat oppitunnilla.
12. Iso osallistuu myös ryhmänsä työtehtäviin - ei vain määräile vierestä. Katsoo myös, että tehtävät jakautuvat kaikkien kesken tasavertaisesti
13. Iso on mukana (ei nuku, unelmoi), kun valmistellaan tehtäviä esim. raamatturyhmiä, niin että tietää tehtävänsä.
14. Myös ison on hyvä välillä levätä. Työ on voimia vievää. Siksi ota joka päivä pieni hetki, jolloin olet vain itsesi seurassa ja lepää, jos vain siihen on tilaisuus (esim. kun leiriläiset ovat oppitunneilla ja kaikki valmistelut on tehty).
15. Isosen tärkeintä työaikaa on leiriläisten vapaa-aika. Silloin ei olla isosporukassa, vaan vedetään leiriläisiä mukaan peleihin jne.

16. Päivystävän ison tehtävä on tärkeä - sinä päivänä ei lepäillä. Päivystäjä huolehtii aikataulusta (soittaa kelloa ajoissa), lipunnostosta ja -laskusta, kioskin pidosta jne. ilman erillismääräyksiä.
17. Ehdotuksia saa antaa leirin vetäjille ohjelmasta, mutta muista, ei ole olemassa mitään: " Tää on aina ennenkin tehty näin" - juttuja. Ole valmis muutoksiin. Eikä ole yhtä oikeaa tapaa tehdä juttuja. Vetäjät toivottavasti myös muistavat saman.
18. Muista kertoa avoimesti leirin vetäjille, jos jokin leirinpidoissa harmittaa. Se on todella tärkeää! Leiri-ilmapiiri särkyy koko leiriltä, jos joitain asioita pantataan tai harmitellaan "selän takana".
19. Muista kysyä, kun et ymmärtänyt ja pyydä apua, kun et selviydy yksin! Se on hyvän isosen merkki.
20. Kioskia pidetään auki vain kerran päivässä eli siis lounaan jälkeen.
21. Kannusta leiriläisiä tulemaan seurakunnan toimintaan mukaan: Ohjaajakoulutukseen, leireille ja retkille kertomalla omista kokemuksistasi.
22. Vierailupäivät ovat nykyään kotiväen iltoja. Eli ei kutsuta kavereita/tyttö- tai poikaystäviä leirille kylään. Tämä koskee sekä leiriläisiä että isosia.
23. Toimita viimeistään leirin jälkeen verokorttisi taloustoimistoon. Tilitietosi annat vetäjälle, niin saat ansaitsemasi palkan mahdollisimman pian. Taloustoimisto maksaa sen, kun ehtii.
24. Leirilehti tehdään isosten ja vetäjien kesken leirin päätyttyä ennen konfirmaatiota. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että Nuorten kevään "kuulutuksia"-lehden keskiaukeamaan lisäätte leirinne omat jutut eli n. 2-3 sivua *
25. Älä pukeudu konfirmaatioon napapaitoihin, rähjäisiin farkkuihin, olkapäät paljastaviin puseroihin. Siis kaikilta asiallinen pukeutuminen, joka ei loukkaa ketään. *

26. Ei enää ruusuja lahjaksi omille ryhmäläisille. Tee persoonallinen kortti - se säilyy paljon kauemmin, kuin ruusut, eikä maksa juuri muuta kuin vaivaa. Tämä siksi, etteivät eri isot ole eriarvoisessa asemassa: kenties jollakin ei ole rahaa ostaa niitä kukkia. *
27. Mahdollisilla konfirmaatiokierroksilla käyttäydytään asiallisesti, eikä esim. syödä pöytää tyhjäksi, jos kutsutaan syömään. *
28. Konfirmaatiokuva ei ole isoselle automaatio ja ilmainen. Jos iso haluaa leirinsä konfirmaatiokuvan, hänen tulee täyttää vetäjiltä saatu tilauslomake valokuvaajaa varten. Isonen saa kuvan kotiinsa postitse 5 € laskun kera.*
29. La 22.8. tehdään retki Kirkkopäiville Jyväskylään, ja se on samalla kesän 2009 ohjaajien kiitosretki. Sinulle se on siis ilmainen (muille 50€). Ilmoittaudu 31.7. mennessä nuorisotoimistoon p. 015-5768029.
30. Kaikkien rippileirien yhteinen muisteloilta on 26.8 klo 16.30 alkaen seurakuntakeskuksella. Jos haluat olla mukana suunnittelemassa illan ohjelmaa, ilmoittaudu Sarille sähköpostitse (sari.laitila@evl.fi). Suunnittelu tapahtuu maanantaina 24.8. klo 16.30. Odotamme kaikkien kynnelle kykenevien isosten olevan paikalla.*
31. Tehtäväsi on tärkeä! Me leirin vetäjät olemme iloisia, että olemme saaneet juuri sinut työtoveriksemme. Tehdään yhdessä parhaamme, jotta leiriläisille jää ainutkertainen muisto omasta leiristään.
32. Olet Jumalalle todella tärkeä. Jumala on sinut luonut ja olet siis Hänen silmissään kaunis. Muista se.

RIPPIKOULUN PÄIVÄKIRJA

- 1. Seurakunta** **Savonlinna-Säämingin seurakunta**
 - 2. Ryhmä**
 - 3. Rippikoulun alkamis- ja päättymispäivä**
 - 4. Rippikoulupaikka**
 - 5. Konfirmaatioaika ja -paikka**
 - 6. Rippikoululaisten määrä** **Tyttyjä** **Poikia**
 - 7. Konfirmoitujen määrä** **Tyttyjä** **Poikia**
 - 8. Rippikoulua johtava pappi/lehtori sekä muut opettajat, ryhmänohjaajat ja avustajat**
 - 9. Oppikirjat**
 - 10. Rippikoulun toteutussuunnitelma: Rippikoulun keskeisten tavoitteiden luonnehdinta, yhteydet toimintaympäristöön ja yhteistyökumppaneihin, toteuttamismuotojen ja -vaiheiden esittely sekä niihin käytetty aika**
 - 11. Toteutuksen arvioiminen**
 - 12. Yhteydet vanhempiin/huoltajiin ja kummeihin sekä kouluihin**
 - 13. Muu rippikoulun toteutusta koskeva tieto**
 - 14. Liitteet: Rippileirin päiväohjelma ja leirilehti**
- Rippikoulun kirjalliset toteutussuunnitelmat tai -ohjelmat**
Rippikoulutiedotteet YM. kirjallinen materiaali, myös kuva